

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**"Problematika pobytu, nelegální migrace a trestné činnosti cizinců po
vstupu ČR do Schengenského prostoru na území Jihočeského kraje"**

Vedoucí práce:
Mgr. František Kumst

Autor práce :
Michael Školka

2010

Abstract

In the face of the Czech Republic becoming the central country of the Schengen Area, the situation in the field of legal and illegal migration has undergone considerable changes. Taking people over the state border has disappeared; however, some forms of migration have remained or even expanded. Today, the organisers of illegal migration use the Czech Republic more like a transit country. They now turned to “more legal techniques”, such as getting some types of visas (studying, work etc.), obtaining a residence permit based on fictitious weddings or established paternity to a Czech citizen, inviting personal or corporate entities and migrating by using false or altered personal documents.

Creating effective policies and measures is essential in fighting against illegal migration. The EU member countries should focus on efficient returning of the illegally residing third world's citizens, importantly by intensifying the cooperation with the countries of origin and transit. Furthermore, toughening the sanctions on employers who illegally take advantage of cheap workforce particularly from the Eastern bloc is also vital.

Additionally, it is necessary to concentrate on integration of the foreigners in the social area as well as the economic one. The top-priority task should be using their original skills in their country of origin, with the secondary positive being the elimination of illegal employment in those several areas where the local workforce is deficient, resulting in foreigners being employed there without the necessary knowledge and work experience.

Regarding the question of criminality of foreigners, I can see a solution in preventive measures as far as individuals are concerned and repressive measures where the organised crime is concerned. Since it is often a matter of mafias and dangerous criminal elements, rigorous activity of the police and relevant authorities is essential in order to eliminate this severe criminal activity. On the subject of the prevention of foreigner criminality, I would recommend a complex of social and situation measures, with the aim to decrease criminality, involving the problematic groups of foreigners to the life of the majority society and increasing the general public's awareness about the methods of protection from criminal activities. The social prevention should, however, be joined by other units, particularly nongovernmental non-profit organizations, civil initiatives, companies, media and the town's citizens themselves.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma "Problematika pobytu, nelegální migrace a trestné činnosti cizinců po vstupu ČR do Schengenského prostoru na území Jihočeského kraje" jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 25. dubna 2010

Michael Školka

Poděkování

Chtěl bych poděkovat zejména mému kolegovi Mgr. Františkovi Kumstovi za odborné vedení, cenné rady a věnovaný čas při zpracování bakalářské práce, a také mé manželce za neustálou podporu.

OBSAH	5
ÚVOD.....	7
1. Současný stav.....	9
1.1. Schengenský prostor	9
1.1.1. Historie Schengenu	10
1.1.2. Principy Schengenského prostoru.....	11
1.1.3. Úprava silničních přechodů	11
1.1.4. Členské státy Schengenu	12
1.1.5. Ochrana vnějších hranic	13
1.1.6. Schengenský informační systém	13
1.1.7. LOOK systém.....	14
1.2. Druhy pobytu cizinců na území ČR.....	15
1.2.1. Přechodný pobyt na území bez víza	16
1.2.2. Přechodný pobyt na území na vízum	17
1.2.3. Přechodný pobyt na základě povolení k přechodnému pobytu.....	18
1.2.4. Přechodný pobyt na základě výjezdního příkazu.....	19
1.2.5. Povolení k dlouhodobému pobytu	19
1.2.6. Trvalý pobyt na území.....	20
1.2.7. Pobyt podle Zákona o azylu.....	21
1.3. Nelegální migrace a nelegální ekonomické aktivity migrantů.....	23
1.3.1. Charakter nelegálního zaměstnávání v ČR.....	24
1.3.2. Potírání neoprávněných ekonomických aktivit migrantů v ČR.....	26
2. Cíl práce a hypotézy	28
2.1. Cíle	28
2.2. Hypotézy	28
3. Metodika	29
4. Výsledky.....	30
4.1. Kvantitativní výzkum prováděný formou dotazníku.....	30
4.2. Podíl národností v legální i nelegální migraci do ČR.....	37
4.3. Nové formy nelegální migrace cizinců	40

4.4. Migrační toky před a po vstupu ČR do Schengenu na území Rakouska ...	41
4.5. Trestná činnost cizinců před a po vstupu ČR do Schengenu	42
4.6. Příklady a důvody migrace cizinců v praxi.....	48
4.7. Podpora integrace migrantů.....	51
5. Diskuse	54
5.1. Problematika nelegální migrace a kriminality cizinců před vstupem ČR do Schengenu.....	54
5.2. Problematika v oblasti migrace cizinců v současnosti	55
6. Závěr	59
7. Klíčová slova.....	61
8. Seznam použitých zdrojů	62
9. Přílohy	64

Úvod

Předmětem této práce je přiblížit aktuální problematiku nelegální migrace a trestné činnosti cizinců nejen na území Jihočeského kraje, ale v celé České republice. Pro účely analýzy migrace cizinců je třeba popsat nové formy migrace v souvislosti s jejich právními aspekty, jejich důsledky pro občany České republiky, a v neposlední řadě dopady migrace cizinců na ekonomiku České republiky. Toto téma jsem si vybral zejména v přímé souvislosti s mým zaměstnáním u Policie České republiky – Služby cizinecké policie. Útvar, kde jsem zařazen, byl vytvořen speciálně pro odhalování pachatelů přeshraniční trestné činnosti, zejména převaděčství a trestné činnosti související s obchodováním s lidmi. Migrace cizinců do České republiky a jejich následný pobyt v ČR neustále poukazuje na konflikty lidí v zahraničí, kteří tímto způsobem řeší svou tíživou životní situaci. Často se ze strany migrantů jedná o jedno z nejdůležitějších životních rozhodnutí, při kterém opouštějí ve své vlasti to nejcennější - domov, zázemí a rodinu. Jejich nelehké situace velmi často zneužívají zločinné organizace, kteří migrantům za úplatu umožní transport do některé ze zemí, které jsou členy Evropské unie a Schengenského prostoru.

Tato bakalářská práce bude rozdělena do několika kapitol. V úvodní části je seznámení se vstupem České republiky do Schengenského prostoru, jeho historií a principy, seznámení s právy a povinnostmi, které s sebou Schengenský prostor přináší. V další kapitole bude pojednáno o možnostech a druzích pobytu cizinců v České republice podle příslušného zákona a seznámení s typy víz opravňující pro pobyt v České republice. V další části práce bude pojednáno o nelegální migraci, jejich formách, trasách a postupném vývoji v České republice.

Hlavní část je věnována skutečným případům nelegální migrace ze současné doby a nedávné minulosti a nově vyvíjejícím se migračním trendům. Je zde popsána změna forem nelegální migrace po vstupu ČR do Schengenského prostoru, opatření a

represe s umožněním nelegálního pobytu cizince na území ČR a také oblast trestního řízení ve spolupráci se zahraničními policejními orgány.

Touto prací bych také chtěl poukázat na zintenzivnění mezinárodní spolupráce mezi orgány Policie ČR a zahraničními policejními subjekty, protože dle mého názoru je v současné době nutné věnovat mezinárodní spolupráci dostatečnou pozornost a důraz, protože informace od zahraničních policejních subjektů velmi často pomohou k odhalení pachatelů trestné činnosti v České republice. Cílem této práce je vytvoření metodické pomůcky pro příslušníky Služby cizinecké Policie, zejména pro Skupiny dokumentace a Skupiny podpory výkonu služby, které jsou organizačním článkem každého oblastního ředitelství Služby cizinecké policie.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1. Schengenský prostor

Česká republika je od roku 2004 členem Evropské unie a dne 21. prosince 2007 vstoupila s dalšími osmi státy střední a východní Evropy do Schengenského prostoru. Tím došlo ke zrušení kontrol podél své celé pozemní hranice se sousedními státy. Na hranicích s Německem a Rakouskem byly lidem rozdávány letáky s informacemi o prováděných kontrolách německé a rakouské policie po vstupu do Schengenu (Příloha č. 1). Hraniční kontroly zůstaly zachovány pouze na mezinárodních letištích, ale od 30. března 2008 i na nich odpadla povinnost absolvovat hraniční kontrolu, pokud občané absolvují let uvnitř Schengenského prostoru. V současné době je mimo ČR v Schengenu dalších 24 států. Hlavními změnami, které souvisí se vstupem ČR do Schengenu, patří zejména zjednodušené cestování cizinců a překračování pozemních hranic bez hraničních kontrol a bez zastavení. Zrušení kontrol je ale vždy podmíněno zajištěním vysoké úrovně bezpečnosti. Z tohoto důvodu probíhalo v období let 2005 - 2007 tzv. Schengenské hodnocení, jehož cílem bylo prověřit připravenost nových států na plné zapojení do Schengenské spolupráce. Úspěšný výsledek tohoto hodnocení byl nutný pro jednohlasný souhlas ostatních států s rozšířením Schengenu o Českou republiku.

Česká republika nemá svou pozemní vnější Schengenskou hranici, sousedí se státy, které jsou rovněž členy Schengenu a bývalá státní hranice ČR již není policejními orgány střežena. Tím se otevírá velký prostor pro nelegální vstup cizinců, kteří nesplňují podmínky pro legální pobyt v České republice. Rovněž běženci, kteří cestují přes ČR do dalších zemí Schengenu a ČR je pro ně jen tzv. tranzitní zemí, mají o mnoho snadnější cestu. Schengen je prostorem volného pohybu osob a stejně tak prostorem bezpečnosti a práva. Zrušené hraniční kontroly na vnitřních hranicích jsou nejviditelnějším, nikoliv však jediným znakem Schengenské spolupráce. Členství v Schengenu znamená plné zapojení do Schengenské spolupráce, která zahrnuje

harmonizovaná pravidla týkající se ochrany vnějších hranic, vízových a konzulární záležitostí, policejní spolupráce i ochrany osobních údajů.¹

1.1.1. Historie Schengenu

Prostor se označuje podle vesnice Schengen v Lucembursku, u níž byla 14. června 1985 podepsána Schengenská dohoda a v níž byla 19. června 1990 podepsána prováděcí úmluva. Smluvními státy jsou převážně země Evropské unie (EU), ale i některé její nečlenské země. Do Schengenského prostoru spadají i některá ze zámořských území členských zemí. Absenci hraničních kontrol na vnitřních hranicích kompenzuje rozsáhlá spolupráce a vysoké Schengenské standardy, které stanovují pravidla v mnoha oblastech, sahajících od policejní a justiční spolupráce přes vízové a konzulární záležitosti až po ochranu osobních údajů. Z hlediska bezpečnostního mají všechna tato opatření znemožnit zneužívání svobody pohybu ke kriminálním aktivitám.

Zakládajícími členy Schengenského prostoru je pět členských států EU (Francie, Německo, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko), které se 14. července 1985 dohodly na zrušení veškerých kontrol osob cestujících v rámci těchto zemí. V současné době zahrnuje v zásadě všechny členské státy EU kromě Irska a Velké Británie, které sice v roce 2000 Schengenskou dohodu také podepsaly, ale „účastní“ se jen její velké části (např. policejní spolupráce). Západní část evropského kontinentu je tedy možné projet bez jediného zastavení od jižního cípu Španělska až k severnímu pobřeží Estonska. Devět nových zemí, které přistoupily k EU v roce 2004, vstoupilo do Schengenského prostoru dne 21. prosince 2007. Rozhodnutím referenda z 5. července 2005 byla ratifikována Schengenská smlouva také ve Švýcarsku.²

---

¹ Schengenská prováděcí úmluva ze dne 14. 6. 1985 ve znění pozdějších novel

² ADÁMKOVÁ, Alena: Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26].

1.1.2. Principy Schengenského prostoru

Země Schengenu zavedly pro celou oblast společnou vízovou politiku a dohodly se na zavedení účinných kontrol na svých vnějších hranicích. Vnitřní hranice z hlediska pohybu osob a zboží de facto neexistují. Lze však na nich po omezenou dobu obnovit kontroly tehdy, když si to vyžaduje zachování veřejného pořádku či vnitrostátní bezpečnosti. Toho využilo například Finsko během Mistrovství světa v atletice 2005 nebo Německo během Mistrovství světa ve fotbale 2006. Občané všech zemí Schengenského prostoru mohou svobodně cestovat v rámci celého Schengenského prostoru a překračovat vnitřní hranice na kterémkoliv místě na tzv. „zelené hranici“ bez zdržování a formalit. Totéž platí i pro cizince mající tzv. Schengenské vízum opravňující ke vstupu do jedné ze zemí Schengenu – toto vízum jim tedy umožňuje cestovat i do všech ostatních zemí Schengenského prostoru, pokud není na vízovém štítku či v cestovním dokladu cizince uveden údaj s místem pobytu, kde je cizinec oprávněn pobývat. Protože vstup do jedné země Schengenu umožňuje cestování celou smluvní oblastí bez dalších hraničních kontrol, musí se na vnější hranici Schengenského prostoru (to znamená i na hranicích na letištích) provést hraniční kontrola současně zástupně pro všechny země Schengenu.³

1.1.3. Úprava silničních přechodů

Smluvní státy při vstupu do Schengenského prostoru odstranily překážky bránící plynulému provozu na hraničních přechodech (zátarasy, závory). Na silnicích v blízkosti hraničních přechodů byly provedeny úpravy dopravního značení a byla zrušena omezení rychlosti související s hraniční kontrolou. Zrušení hraničních kontrol se týká všech občanů Evropské unie i občanů třetích zemí. Řidič projíždějící hranicí by

---

³ ADÁMKOVÁ, Alena: Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26].

ani v podstatě neměl poznat, že vjel do jiného státu. Dozví se to jen z modré informativní dopravní značky s 12 zlatými hvězdami s označením státu.⁴

1.1.4. Členské státy Schengenu

V současné době tvoří Schengen souvislé území 24 států, a to :

22 členských zemí EU: Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemí, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko.

2 nečlenské země EU: Island a Norsko

S výjimkou Velké Británie, Irska, Kypru, Rumunska a Bulharska jsou do Schengenské spolupráce zapojeny všechny členské státy EU, ke kterým rovněž patří Norsko a Island.

Poslední velké rozšíření proběhlo dne 21. prosince 2007, kdy se počet Schengenských států zvýšil z 15 na 24. Součástí Schengenu se stalo 9 členských států, které jsou součástí EU od 1. května 2004 : Česká republika, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Nezbytnou podmínkou pro schválení rozšíření Schengenu se stalo dne 8. listopadu 2007 schválené ukončení Schengenského hodnocení a potvrzení připravenosti všech 9 států na vstup do Schengenu. Probíhalo už od roku 2005, v roce 2007 vstoupilo do finální fáze. V průběhu roku 2007 se uskutečnily opakované návštěvy v oblastech, ve kterých byly při hodnocení v roce 2006 zjištěny nedostatky vyžadující opětovnou kontrolu přímo na místě.

---

⁴ ADÁMKOVÁ, Alena: Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26].

Nejpravděpodobnějšími dalšími nejbližšími adepty na členství v Schengenském prostoru jsou Švýcarsko a Lichtenštejnsko. Podmínkou další vlny rozšíření je zprovoznění Schengenského informačního systému druhé generace (SIS II).⁵

1.1.5. Ochrana vnějších hranic

Na první pohled nejviditelnějším znakem Schengenské spolupráce je zrušení kontrol na vnitřních hranicích a přesun aktivit spojených s ochranou hranic na tzv. vnější hranice států Schengenského prostoru. Všechny osoby překračující hranice podléhají minimální kontrole. Státní příslušníci třetích zemí jsou na vnějších hranicích členských států podrobena důkladné kontrole, která ověřuje splnění všech podmínek pro vstup do Schengenského prostoru. Na mezinárodních letištích jsou fyzicky odděleni cestující pohybující se v rámci Schengenského prostoru od těch, jejichž let míří z nebo do země mimo Schengen. Zatímco cestující odbavující se na tzv. vnitřní lety do zemí Schengenského prostoru potřebují doklad totožnosti pouze za účelem potvrzení své totožnosti pro vstup do letadla, při letech do zemí mimo Schengenský prostor platí praxe, kterou známe při letech do jiných států již v současné době.⁶

1.1.6. Schengenský informační systém

Schengenský informační systém (SIS) je evropská policejní databáze, která slouží pro pátrání po osobách (hledaných, pohřešovaných, nežádoucích) a věcech (vozidla, registrační značky, cestovní a osobní doklady, registrační doklady k vozidlům, bankovky, zbraně a další) na území Schengenského prostoru. Do systému přispívají všechny členské státy Schengenu přímo ze svých národních databází. **Využívání SIS je nezbytnou podmínkou pro odstranění kontrol na vnitřních hranicích.** K dotazům do systému mají přístup všichni oprávnění uživatelé příslušných orgánů Schengenských

---

⁵ ADÁMKOVÁ, Alena: Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26].

⁶ ADÁMKOVÁ, Alena: Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26].

států na stejné úrovni, jako do svých národních systémů. Doba od vyhlášení pátrání v jednom státě do okamžiku, kdy je pátrací záznam dostupný cestou SIS ve všech státech, je maximálně 120 sekund.⁷

1.1.7. LOOK systém

V České republice byl od roku 2002 do 21. prosince 2007 umístěn na významných silničních hraničních přechodech kamerový systém snímající státní poznávací značky projíždějících vozidel, a to jak na odjezdu z ČR, tak i na příjezdu do ČR. Tento kamerový systém, nesoucí název LOOK, zaznamenával a vyhodnocoval veškeré poznávací značky a vozidla registrovaná v ČR, které byly v policejních evidencích vedené jako odcizené či po nich bylo vyhlášeno z nějakého důvodu pátrání. Rovněž systém zaznamenával přesný čas, datum, odjezd či příjezd vozidla a dokázal vozidla i fotografovat. Získané informace byly zasílány elektronickou cestou na centrální server umístěný v Praze. Informace z tohoto systému sloužily také jako jeden z nejvýznamnějších důkazních prostředků proti pachatelům páchajících přeshraniční trestnou činnost, jako je například nelegální převádění migrantů. V České republice na území Jihočeského kraje měly výpisy z informačního systému pro orgány justice spíše informativní charakter a sloužily jako podpůrné důkazy, ale pro rakouské a německé justiční orgány – státní zastupitelství a soudy sloužily informace ze systému LOOK jako přímý důkaz proti pachatelům a každá zaznamenaná jízda pachatele s běženci byla zohledněna ve smyslu s prodloužením délky odnětí svobody a následného výkonu trestu pachatele.

Na vnější hranici Schengenu, na slovensko – ukrajinských hranicích je provozován obdobný kamerový systém, nesoucí název „Boris“. Ten rovněž zaznamenává registrační značky vozidel projíždějící přes slovensko – ukrajinské hraniční přechody. Mimo zaznamenání vozidla do evidence mají příslušníci slovenské policie povinnost každou osádku vozidla důkladně zkontrolovat a záznam o kontrole

---

⁷ ADÁMKOVÁ, Alena: Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26].

zanést do příslušné evidence. Tento systém kontroly je uplatňován na všech vnějších hranicích Schengenského prostoru.

1.2. Druhy pobytu cizinců na území ČR

Cizinec, který na území ČR vstupuje ve smyslu Zákona o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb., má povinnost určit si příslušný druh pobytu na území ČR. Tyto druhy pobytu jsou rozděleny a charakterizovány ve výše uvedeném Zákoně. Tento Zákon upravuje podmínky vstupu cizince na území České republiky, vycestování cizince z území, stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost Policie České republiky, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy. Každý druh pobytu má svá specifická kritéria a rozdíly uvedené v Zákoně je nutné ze strany Policie důkladně rozlišovat a dbát na správné plnění účelu pobytu cizince. Za tímto účelem byly v rámci reorganizace Služby cizinecké policie v roce 2007 při vstupu ČR do Schengenu zřízeny Inspektoráty cizinecké policie, jejichž hlavní služební činností je povolování pobytu cizinců, dohled nad jejich pobytovým režimem a kontrola dodržování veřejného pořádku ze strany cizinců. V následující kapitole jsou uvedeny druhy pobytů cizinců :

Cizinec může na území ČR dle § 17 pobývat přechodně :

- a) bez víza
- b) na základě uděleného krátkodobého víza, dlouhodobého víza, diplomatického víza nebo zvláštního víza
- c) na základě povolení k přechodnému pobytu
- d) na základě výjezdního příkazu⁸

---

⁸ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

1.2.1. Přechodný pobyt na území bez víza

Tato kategorie pobytu stanovuje pobyty cizinců na území ČR, které jsou vykonávány na základě dohod o zrušení vízové povinnosti. Podmínky bezvízového pobytu na území ČR upravuje Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců ve znění pozdějších předpisů, § 18.

Cizinec může pobývat na území přechodně bez víza:

- a) stanoví-li tak mezinárodní smlouva;
- b) stanoví-li tak vláda svým nařízením;
- c) je-li občanem Evropské unie;
- d) je-li
  1. ve výkonu zabezpečovací detence, vazby nebo ve výkonu trestu nebo odnětí svobody, tento cizinec může současně po dobu tohoto výkonu pobývat na území i bez cestovního dokladu;
  2. umístěn v policejní cele nebo v zařízení pro zajištění cizinců, tento cizinec současně může po dobu tohoto výkonu pobývat na území i bez cestovního dokladu;
  3. mladší 15-ti let po dobu hospitalizace, pokud přicestoval s jiným cizincem, v jehož cestovním dokladu je zapsán, a tento cizinec vycestoval z území, cizinec mladší 15-ti let může po dobu hospitalizace pobývat na území i bez cestovního dokladu;
  4. držitelem dokladu o povolení dlouhodobého nebo trvalého pobytu na území jiného smluvního státu a doba pobytu nepřekročí 3 měsíce;
  5. žákem, který není státním příslušníkem členského státu Evropské unie, ale má bydliště v jiném členském státě a cestuje na školní výlet v rámci Evropské unie jako člen skupiny žáků, doprovázené učitelem a je uveden na seznamu žáků;⁹

---

⁹ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce. Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.*

6. rodinným příslušníkem občana EU, který sám není občanem Evropské unie, držitelem dokladu o povolení přechodného nebo trvalého pobytu na území jiného členského státu a doba na území nepřekročí tři měsíce;
  7. držitelem povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu a doba na území nepřekročí tři měsíce.
- e) je-li rodinným příslušníkem občana EU, jehož vízum k pobytu do 90 dnů nebo průjezdní vízum pozbylo platnost, pokud na území pobývá s občanem Evropské unie a doba pobytu nepřekročí tři měsíce.

1.2.2. Přechodný pobyt na území na vízum

Zákon dle délky pobytu cizince na území rozlišuje krátkodobá a dlouhodobá víza. Vízem se rozumí povolení, které po dobu platnosti opravňuje cizince ke vstupu a pobytu na území a vycestování z území, pokud tento Zákon nestanoví jinak.

- a) Na udělení víza není právní nárok.
- b) Vízum je platné po dobu v něm vyznačenou.
- c) Vízum nelze udělit občanu Evropské unie
- d) Vízum se považuje za udělené jeho vyznačením.¹⁰

Krátkodobým vízem je:

- a) **letištní vízum – vízum typu A**, které uděluje zastupitelský úřad na žádost cizince, který z důvodu čekání na letecký spoj je nucen pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území;
- b) **průjezdní vízum – vízum typu B** uděluje pokud není jinak stanoveno diplomatická mise nebo zastupitelský úřad České republiky na žádost cizince,

---

¹⁰ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

který hodlá projíždět územím; **vízum k pobytu do 90 dnů – vízum typu C** uděluje pokud není jinak uvedeno zastupitelský úřad na žádost cizince;

- c) **vízum typu A, B nebo C** udělené smluvním státem, které opravňuje jeho držitele k pobytu i na území jiného smluvního státu – tzv. **jednotné Schengenské vízum**. V § 29, písm. a) Zákona o pobytu cizinců jsou uvedeny podmínky, za kterých je možno letištní, průjezdní vízum či vízum k pobytu do 90 dnů udělit jako jednotné Schengenské vízum.

Dlouhodobým vízem je:

- a) **vízum k pobytu nad 90 dnů – vízum typu D**, uděluje policie na žádost cizince, který hodlá pobývat na území za účelem vyžadující pobyt na území delší než tři měsíce;
- b) **vízum typu D nebo D + C udělené smluvním státem**, které opravňuje jeho držitele k pobytu na území jiného smluvního státu po dobu nejdéle 3 měsíců od data jeho platnosti.

Zvláštní skupinou pobytů na vízum je skupina víz udělována zastupitelským úřadem. Tato víza nelze přiřadit ani k jednomu druhu uvedených víz, protože jsou vydávána na dobu potřebnou k dosažení účelu. Těmito vízy se rozumí víza diplomatická a víza zvláštní. Diplomatické a zvláštní vízum prohlašuje za neplatné Ministerstvo zahraničních věcí.¹¹

1.2.3. Přejíždění pobyt na základě povolení k přechodnému pobytu

Pojem přechodný pobyt je Zákonem o pobytu cizinců používán jako obecný pojem pro pobyt cizince na území České republiky odlišný od pobytu trvalého. Speciálně je upraven institut přechodného pobytu v hlavě IVa Zákona o pobytu cizinců, kde je zakotveno vydávání potvrzení o přechodném pobytu občanům EU a povolení

---

¹¹ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce*. Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

k přechodnému pobytu jejich rodinným příslušníkům. Občan EU je oprávněn pobývat na území ČR bez víza po neomezenou dobu a není povinen žádat o vydání dokladů vztahujících se k jeho pobytu. Pokud hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce, je oprávněn požádat o potvrzení o přechodném pobytu. Účely, pro které lze o toto potvrzení žádat, nejsou nijak omezeny. Jedinou podmínkou je, že pobyt bude delší než 3 měsíce.¹²

1.2.4. Přechodný pobyt na základě výjezdního příkazu

Výjezdním příkazem rozumíme doklad, který je vydáván z moci úřední a opravňuje cizince k pobytu na území po dobu, která je nezbytná k provedení neodkladných úkonů a k vycestování z území. Doba přechodného pobytu cizince na výjezdní příkaz nesmí být delší než 60 dnů, dobu pobytu ve výjezdním příkazu vyznačuje policie nebo Ministerstvo zahraničních věcí.¹³

1.2.5. Povolení k dlouhodobému pobytu

Povolení k dlouhodobému pobytu je institut, který byl znám za účinnosti Zákona č. 123/1992 Sb. o pobytu cizinců na území ČSFR, s účinností od 1. ledna 2000 byl tento institut zrušen a do Zákona o pobytu cizinců se znovu vrátil s účinností od 1. května 2004 novelou provedenou Zákonem č. 222/2003 Sb.

Pobyt na základě povolení k dlouhodobému pobytu je v současné době obvykle pokračováním pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů. Cizinec tedy zpravidla pobývá na území po dobu jednoho roku na vízum k pobytu nad 90 dnů a poté žádá o udělení povolení k dlouhodobému pobytu.

---

¹² ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

¹³ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

Několika posledními novelami Zákona o pobytu cizinců byla prolomena zásada, že dlouhodobému pobytu předchází pobyt na vízum nad 90 dnů, pro některé speciálně upravené případy např. společné soužití rodiny, pobyt rezidenta jiného členského státu EU atd.¹⁴

1.2.6. Trvalý pobyt na území

Trvalý pobyt z hlediska právního vymezení je nejvýznamnějším institutem možného pobytu cizince na území ČR. Tento druh pobytu je téměř totožný s institutem státního občanství. Takto pobývajícím cizincem požívá stejná práva a povinnosti v režimu pracovněprávních vztahů, v systému sociálního, zdravotního a důchodového pojištění atd., jako občan ČR. Trvale žijícím cizincem je omezen ve výkonu práv a povinností např. výkonu volebního práva jak aktivního tak pasivního, výkonu služby v ozbrojených sborech apod.

Cizinec je oprávněn pobývat na území v rámci trvalého pobytu na základě:

- a) povolení k trvalému pobytu, nebo
- b) rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni tohoto cizince do náhradní výchovy, je-li splněna podmínka podle § 87, odst. 1, Zákona o pobytu cizinců.

Z hlediska doby předchozího pobytu Zákon o pobytu cizinců rozlišuje¹⁵:

- 1) Povolení k trvalému pobytu se **bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu** na území vydá cizinci:
  - 1.1. je-li manželem azylanta a manželství vzniklo před vstupem azylanta na území,

---

¹⁴ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

¹⁵ Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR ve znění pozdějších předpisů a novel

- 1.2. je-li nezletilým dítětem azylanta nebo dítětem, které je závislé na péči azylanta, pokud nepožádá o udělení azylu, nebo
  - 1.3. byl-li v minulosti státním občanem České republiky,
  2. který o vydání tohoto povolení žádá z jiných důvodů hodných zvláštního zřetele,
  3. na jeho žádost, pokud je jeho pobyt na území v zájmu České republiky, nebo
  4. který o vydání tohoto povolení žádá jako nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě cizince, jenž na území pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, je-li důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců.
- 2) Povolení k trvalému pobytu se **po 4 letech nepřetržitého pobytu** na území vydá na žádost cizinci, který na území pobývá v rámci přechodného pobytu po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany za podmínky, že nejméně poslední dva roky probíhalo řízení o udělení mezinárodní ochrany, včetně případného řízení o kasační stížnosti.
- 3) Povolení k trvalému pobytu se na žádost vydá cizinci **po 5 letech nepřetržitého pobytu** na území.

Od 1.1.2009 převzalo agendu ve věcech trvalých pobytů od služby cizinecké policie Ministerstvo vnitra Odbor azylové a migrační politiky.¹⁶

1.2.7. Pobyt podle Zákona o azylu

Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně Zákona č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, upravuje několik druhů víz, kde o jejich udělení rozhoduje policie. Jedná se o vstupní vízum, vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany a vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění.

---

¹⁶ ZÁDKA, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR. Bakalářská práce.* Praha : Policejní akademie ČR, 2009. 43 s.

Vstupní vízum se uděluje cizinci, jenž učinil prohlášení o mezinárodní ochraně na hraničním přechodu, v přijímacím středisku nebo na oblastním ředitelství služby cizinecké policie a prokázal svou totožnost cestovním dokladem nebo ji osvědčil čestným prohlášením¹⁷. Vstupní vízum je platné 30 dní a opravňuje k pobytu po dobu v něm uvedenou.

Vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany udělí policie žadateli o udělení mezinárodní ochrany. Toto vízum se však neuděluje, pokud cizinec pobývá na území na základě povolení k pobytu uděleného podle Zákona o pobytu cizinců anebo je umístěn v zařízení pro zajištění cizinců nebo podal pokud podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku na mezinárodním letišti. Vízum opravňuje cizince k pobytu až na dobu 90 dnů. V době platnosti tohoto víza lze požádat o prodloužení až 90 dnů.¹⁸

Vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu podle Zákona o azylu se uděluje na žádost cizince, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany. Platnost víza za účelem strpění pobytu zaniká dnem nabytí právní moci rozhodnutí soudu o kasační stížnosti nebo vycestováním z území. Doba platnosti stanovuje policie na nezbytně dlouhou dobu nejdéle však na jeden rok. Pokud není řízení kasační stížnosti ukončeno, může být doba platnosti víza za účelem strpění pobytu prodloužena a to i opakovaně.¹⁹

---

¹⁷ HŘEBÍKOVÁ, I. KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. 1. vyd. Praha: PAČR, 2006. 196 s. ISBN 80-7251-227-7

¹⁸ Ustanovení § 72 Zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně Zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹ Ustanovení § 78b Zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně Zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

1.3. Nelegální migrace a nelegální ekonomické aktivity migrantů

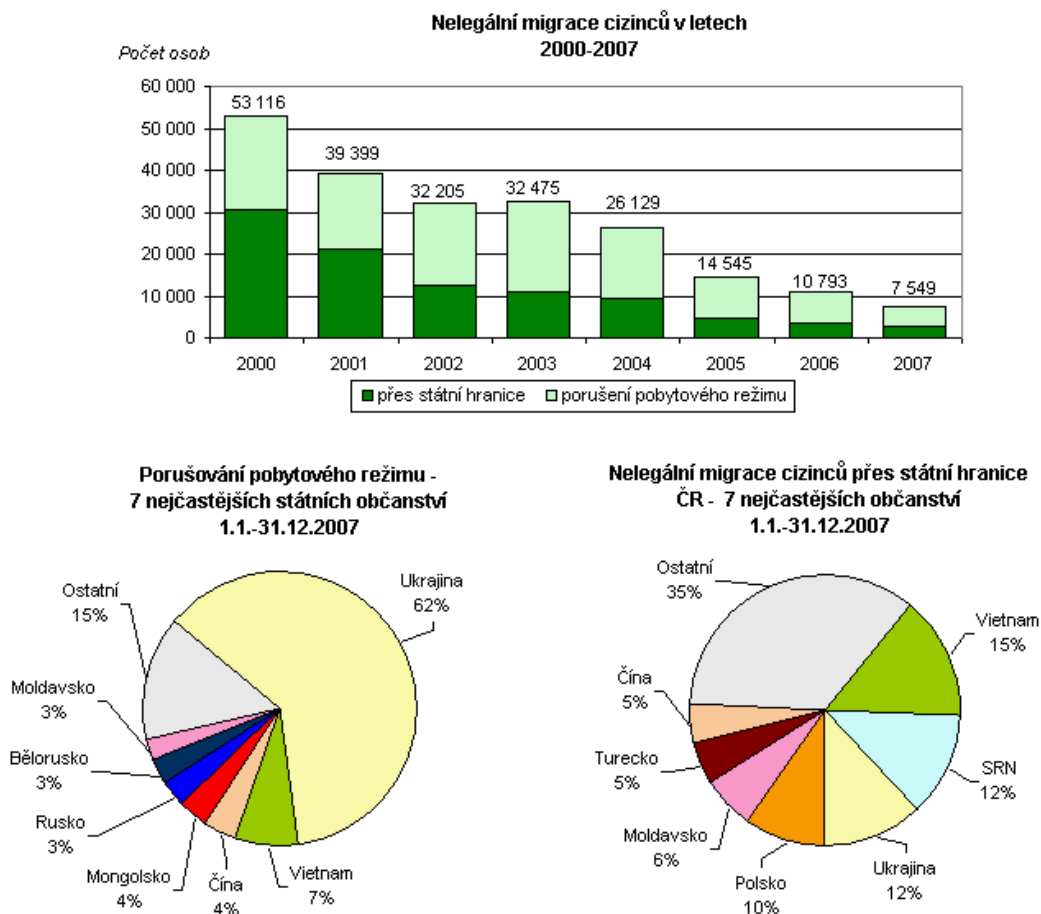
Zahraniční pracovní síla je dnes nepostradatelnou součástí pracovních trhů většiny vyspělých zemí. Většina ekonomických aktivit migrantů je provozována legálně, ale v řadě vyspělých zemích existuje i „šedá ekonomika“, která je sice dominantně tvořena příslušníky majoritní společnosti, ale zapojují se do ní také migranti. Lze předpokládat, že v zemích, kde je neformální ekonomika společností široce tolerována, je i vyšší pravděpodobnost neformálního zaměstnání migrantů.

Nelegální migrace a ekonomické aktivity migrantů, které nejsou v souladu se Zákonem, jsou obecně nebezpečným fenoménem. Tím, že jdou mimo právo a Zákon, podkopávají samu podstatu demokratického systému, který je na dodržování principů práva založen. Tato kapitola je jedním z hlavních výstupů projektu „Mezinárodní migrace a nelegální pracovní aktivity migrantů v Česku v širším evropském kontextu“.²⁰

---

²⁰ DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3.

Graf č. 1 – Nelegální migrace cizinců v letech 2000-2007

Zdroj: Český statistický úřad²¹

1.3.1. Charakter nelegálního zaměstnávání v ČR

Neoprávněné ekonomické aktivity migrantů jsou jen menší částí celkového trhu práce na černo. Z hlediska mediální prezentace a represivních aktivit státních orgánů jsou však částí asi nejviditelnější.

²¹ Nelegální migrace cizinců. In *Český statistický úřad*. Praha : Český statistický úřad, 2008 [cit. 2010-03-31].

Pro větší názornost je třeba uvést často používanou strukturu stínové ekonomiky:

- a) daňový únik ze strany řádných pracovníků (hlavně samostatně výdělečně činných), podniků a řádně deklarovaných ekonomických transakcí (vyjma úniku spojených s nepřiznáním výsledků produktivní činnosti – viz bod d);
- b) aktivity a ekonomické transakce striktně zakázané trestním právem vzhledem k jejich náplni (kriminální ekonomika);
- c) neplacené ekonomické aktivity vykonávané v domácnosti k jejímu prospěchu nebo k prospěchu domácností příbuzných nebo přátel na základě reciprocity, včetně každodenní domácí práce a mnoha různých činností směřujících ke splnění vlastních potřeb (subsistenční ekonomika);
- d) profesionální aktivity, vykonávané jako jediné nebo druhé zaměstnání, provozované pravidelně za účelem výdělku a pohybující se na hranici nebo vně povinností daných právním řádem, předpisy a smluvními závazky, s výjimkou těch neformálních činností, které jsou součástí kriminální ekonomiky, zahrnutých pod bod b), protože jsou v rozporu s trestním Zákoníkem. *Jen činnosti tohoto typu lze považovat za aktivity práce na černo.*

Trh práce na černo můžeme definovat jako všechny aktivity, které by mohly být započítány do hrubého domácího produktu a nejsou nelegální (kriminální) svojí podstatou. Nelegálními se stávají až v celkovém kontextu, protože nejsou přihlášeny, neplynou z nich daně a platby na sociální pojištění, pracovníci nemají při těchto činnostech dostatečnou zákonnou ochranu apod.²²

Na konci roku 2009 byly vládě předloženy „Souhrnné informace za rok 2008 o aktivitách realizovaných příslušnými resorty, resp. jejich výkonnými složkami v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, předkládané prostřednictvím Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR“.

---

²² DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3. [str. 68-69]

Z těchto informací vyplývá, že největší počet lidí, kteří se v Česku žijí nelegální prací, pochází ze Slovenska a z Ukrajiny. Zaměstnanci úřadů práce a policie v uplynulém roce provedli přes 11 724 kontrolních akcí, z nichž **1 933** tvořily **kontroly u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali i zahraniční pracovníky** (tj. 16,49 % z celkového počtu). V roce 2008 se v porovnání s rokem 2007 **navýšil počet provedených kontrol celkem o 449** (v roce 2007 bylo provedeno 10 559 kontrol, z toho 1 484 kontroly u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali i zahraniční pracovníky, což činilo 14,05 % z celkového počtu). Ke dni 31. prosince 2008 působilo na českém trhu práce **celkem 284 551 zahraničních pracovníků** (z toho 94 786 žen). Celkový počet zahraničních pracovníků ke stejnému datu roku 2007 byl 240 242 (z toho 78 836 žen). Rok 2008 tedy přinesl **navýšení počtu o 44 309 osob.**²³

1.3.2. Potírání neoprávněných ekonomických aktivit migrantů v ČR

Pokud společnost usiluje o ochranu domácího pracovního trhu před zahraniční pracovní sílou, musí přijmout opatření, která zaměstnavatele a potencionální pracovní migranty motivují k žádoucímu jednání a odrazují je od jednání nežádoucího. Tato cílená opatření můžeme označit jako politiky. Tvorba a realizace politik je úkolem výkonné moci, především ministerstev a dalších státních orgánů, jako jsou policie, úřady práce apod.

Základní právní nástroje zaměřené na potírání nelegálního zaměstnávání cizinců jsou obsaženy ve dvou klíčových Zákonech – v Zákoně č. 68/2009 Sb. o zaměstnanosti a v Zákoně č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců.²⁴ V Zákoně o zaměstnanosti došlo s platností od 1. 1. 2009 k zavedení systému „zelených karet“, dále ruší povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí, které dosud vydávaly úřady práce, mění maximální

---

²³ Ministerstvo práce a sociálních věcí Nelegální zaměstnávání cizinců. In *Aktuální události*. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 13.1.2010 [cit. 2010-03-29].

²⁴ DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3. [str. 82-90]

výši pokuty za umožnění výkonu nelegální práce, rozšiřuje kategorii cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání a zpřísňuje činnost agentur práce.²⁵

Není pochyb o tom, že poptávka po velmi levné a flexibilní nelegální cizí pracovní síle v mnoha rozličných sektorech ekonomiky v bohatých cílových zemích je jedním z hlavních motorů nelegálních pohybů migrantů. Realita dokládá, že využití cizí pracovní síly mnohdy za velmi tvrdých, až nesnesitelných podmínek je trvalým rysem výroby a výrobních vztahů, svým způsobem v transformované podobě přetrvalo otrokářství (které bylo legálně provozováno až do poloviny 19. století) a „úspěšně“ funguje i v současných ekonomických režimech moderního kapitalismu.²⁶

Na potřeby trhu práce reaguje především podpora legální ekonomické migrace, která je také současně vnímána jako prostředek prevence nelegální práce. Prvním krokem tímto směrem bylo zavedení souběhu řízení o vydání povolení k zaměstnání a příslušného víza k pobytu nad 90 dnů. Obdobně byl vyřešen i souběh řízení o udělení žádosti o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání a žádosti o udělení živnostenského oprávnění nebo koncesní listiny.²⁷

Od poloviny 90. let vidí státní moc nelegální práci cizinců jako stále větší problém, proto rozvíjí, zdokonaluje a uzpůsobuje své represivní politiky zaměřené na potírání tohoto fenoménu. Pro tyto politiky je charakteristická stabilita, což je dáno především tím, že zde trvale dominuje diskurs „pořádku a práva“. Legislativní vývoj kopíruje tento trend a dochází k propracování a zpřísňování sankcí, přičemž aktuálně diskutovaným krokem je zavedení trestních sankcí vůči zaměstnavatelům za neoprávněné zaměstnávání cizinců.

---

²⁵ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

²⁶ DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3. [str. 34-36]

²⁷ Zákon č. 161/2006 Sb., kterým se mění Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých Zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

2. Cíle a hypotézy

2.1. Cíl práce

Cíl této bakalářské práce je zaměřen na:

- 1) Analýzu problematiky nelegální migrace cizinců před vstupem ČR do Schengenského prostoru.
- 2) Trestnou činnost a nové formy migrace cizinců po vstupu ČR do Schengenu.
- 3) Výzkum migračních toků před a po vstupu ČR do Schengenu na území Rakouska v úseku Jihočeského kraje ve spolupráci s policejními orgány Rakouska.
- 4) Možnosti pobytu cizinců v České republice.
- 5) Návrhy řešení problémů vzniklé při trestné činnosti cizinců, možná opatření při jejich eliminaci.

2.2. Hypotézy

Vstupem České republiky do Schengenského prostoru došlo ke změnám forem nelegální migrace a zvýšení trestné činnosti cizinců.

3. Metodika

Pro zpracování teoretické části bylo použito zejména výkladu podle Dušana Drbohlava (2009), Russela Kinga, Schengenské dohody a Schengenské prováděcí úmluvy, a také znění Zákonů č. 326/1999 o pobytu cizinců, 325/1999 o azylu a 40/2009 Trestního zákoníku.

V úvodní části práce jsem uvedl informace o vstupu České republiky do Schengenského prostoru, popis jeho historie, principy a seznámení s právy a povinnostmi, které s sebou Schengenský prostor přináší. Další kapitoly obsahují popis možností a druhů pobytů cizinců v České republice podle příslušného zákona a seznámení s typy víz opravňující pro pobyt v České republice.

Pro zpracování praktické části byl proveden vlastní výzkum, pro jehož účely jsem požádal policisty z Inspektorátů Obř SCP České Budějovice a rakouské policisty z příhraniční části Rakouska (služebny GPI Leopoldschlag a GPI Schönau) o anonymní vyplnění dotazníků, které byly zaměřeny na problematiku pobytu, nelegální migraci a trestnou činnost cizinců po vstupu ČR do Schengenského prostoru na území Jihočeského kraje.

Pro praktickou část byla dále použita statistická data a byla provedena kvalitativní obsahová analýza dokumentů získaných ze zdrojů Služby cizinecké policie v Českých Budějovicích.

Praktická část dále obsahuje skutečné případy nelegální migrace ze současné doby a nedávné minulosti, je zde popsána změna forem nelegální migrace po vstupu ČR do Schengenského prostoru, opatření a represe s umožněním nelegálního pobytu cizince na území ČR, a také oblast trestního řízení ve spolupráci se zahraničními policejními orgány.

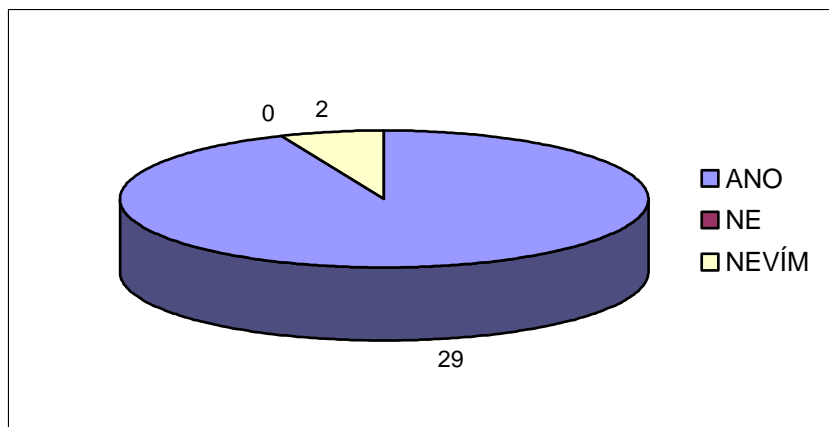
4. Výsledky

4.1. Kvantitativní výzkum prováděný formou dotazníku

O anonymní vyplnění dotazníku v rámci kvantitativního výzkumu týkajícího se problematiky pobytu, nelegální migrace a trestné činnosti cizinců po vstupu ČR do Schengenského prostoru na území Jihočeského kraje byli požádáni policisté z Inspektorátů ObŘ SCP České Budějovice a rakouští policisté z příhraniční části Rakouska (služebny GPI Leopoldschlag a GPI Schönau). Dotazník je zaměřen na zjištění jejich profesionálního pohledu na migraci cizinců po vstupu do Schengenu.

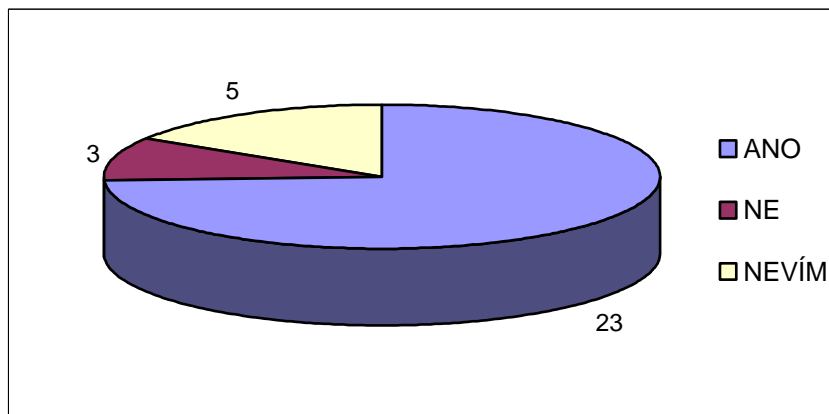
Vyhodnocení české verze dotazníku:

1. otázka: „Myslíte si, že se formy migrace do České republiky po jejím vstupu do Schengenského prostoru změnilo?“

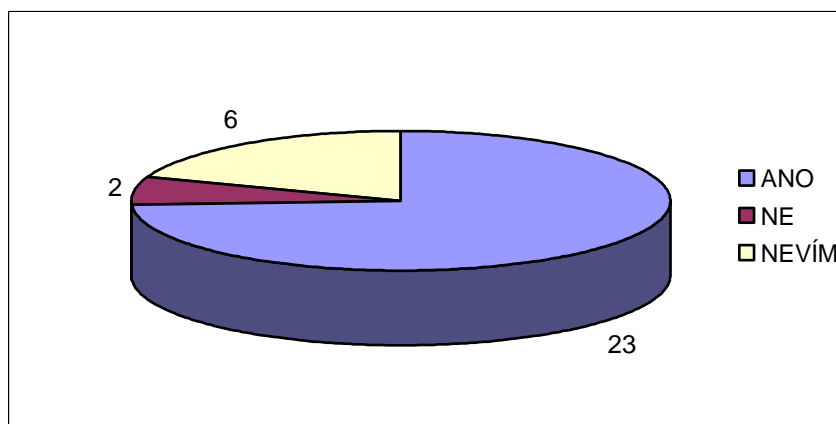
Na tuto otázku odpovědělo 29 respondentů kladně, negativní odpověď nebyla žádná a 2 respondenti nevěděli. Z odpovědí vyplývá, že oslovení policisté znají problematiku migrace jednonačně pocítují změny forem migrace.

2. otázka: „Vnímáte práci Policie ČR z hlediska odhalování nelegální migrace jako dostatečné?“

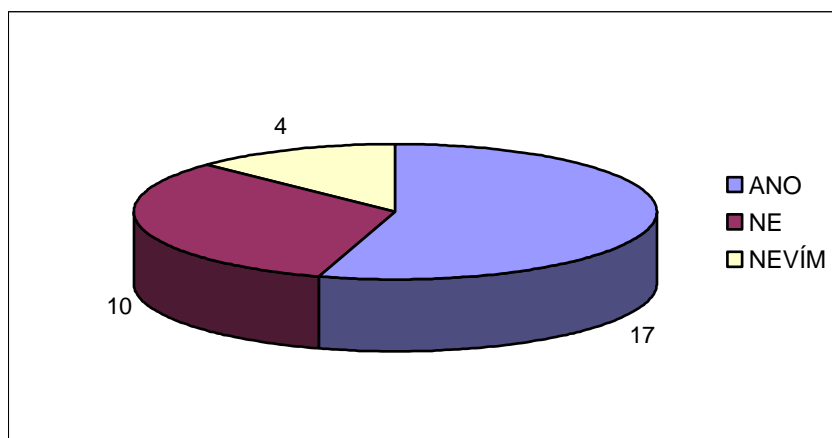
Na tuto otázku odpovědělo 23 respondentů kladně, pouze 3 respondenti odpověděli negativně a 5 respondentů nevědělo. Vzhledem k tomu, že oslovení respondenti byli policisté, vidí tuto otázku ze své pozice, při oslovení běžných obyvatel by nebyl pohled na tuto otázku pravděpodobně tak jednoznačný.

3. otázka: „Myslíte si, že společné česko-německé (česko-rakouské) policejní hlídky přispívají svou činností k odhalování nelegální migrace?“

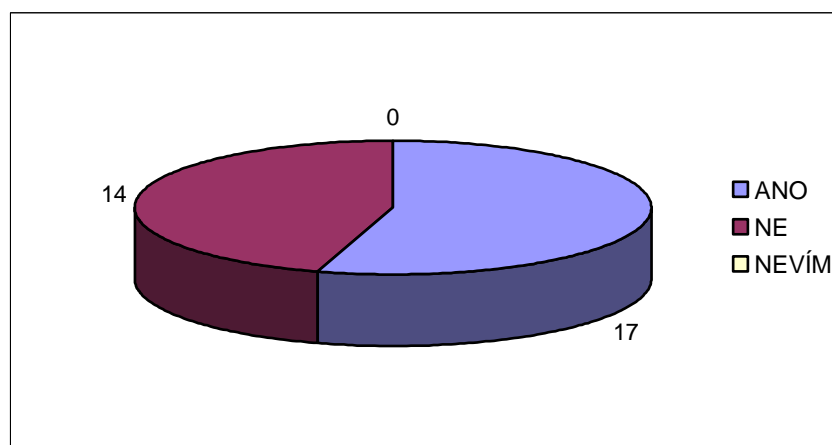
Na tuto otázku odpovědělo 23 respondentů kladně, 2 negativně a 6 respondentů nevědělo. Z odpovědí vyplývá, že policisté zapojení do společných hlídek i ostatní policisté, kteří mají značné povědomí o úspěchu společných česko-rakouských hlídek, se domnívají, že jsou společné hlídky přínosem k odhalování nelegální migrace.

4. otázka: „Myslíte si, že vstupem České republiky do Schengenu došlo s otevřením hranic a volného pohybu osob ke zvýšení trestné činnosti a kriminality v ČR?“

Na tuto otázku odpovědělo 17 respondentů kladně, 10 negativně a 4 respondenti nevěděli. Z odpovědí vyplývá, že není až tak jednoznačné, jak policisté vnímají po vstupu do Schengenu kriminalitu v České republice.

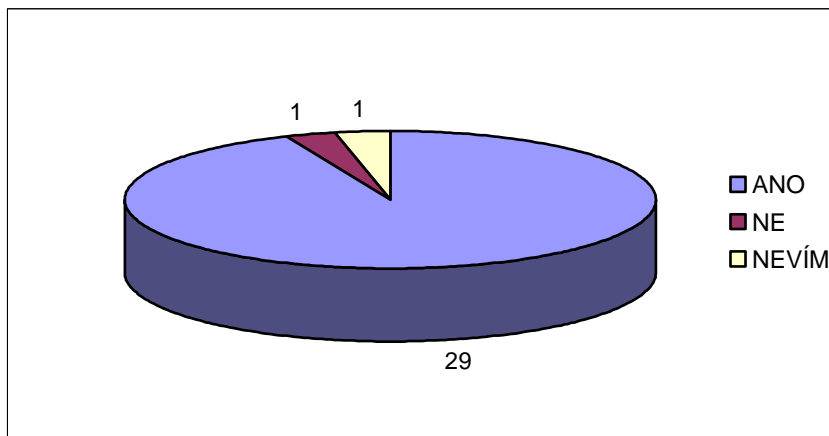
5. otázka: „Vnímáte přítomnost cizinců v České republice po jejím vstupu do Schengenu intenzivněji?“

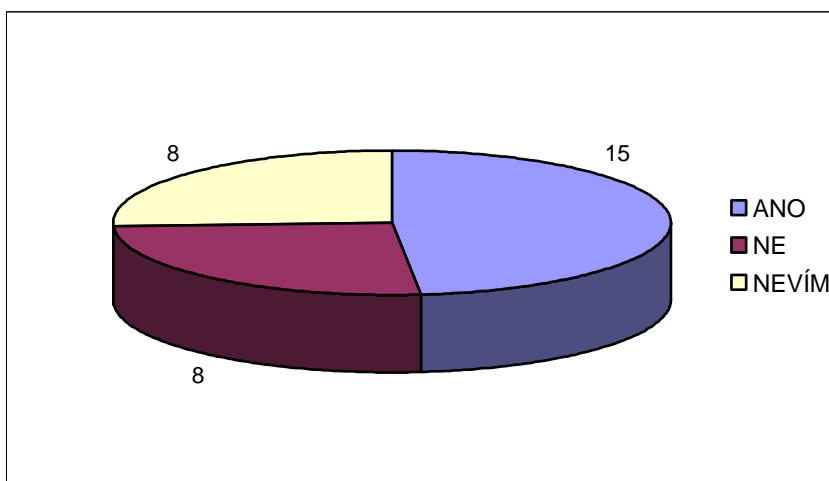
Na tuto otázku odpovědělo 17 respondentů kladně, 14 negativně. Tedy necelá polovina oslovených policistů nevnímá přítomnost cizinců po vstupu ČR do Schengenu intenzivněji než dříve.

6. otázka: „Volný pohyb osob mezi státy = Zvýšená bezpečnostní rizika.“

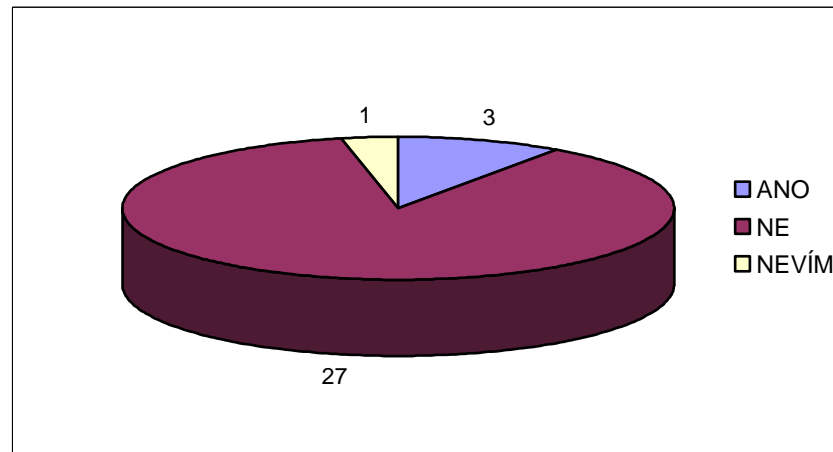
Na tuto otázku byla téměř jednoznačná odpověď - 29 respondentů odpovědělo kladně. Pouze 1 respondent odpověděl negativně a 1 nevěděl. Vzhledem ke svému povolání se policisté domnívají, že volný pohyb osob mezi státy bez kontrol na státních hranicích představuje zvýšená bezpečnostní rizika.

7. otázka: „Myslíte si, že české firmy využívají více „levných pracovních sil z východní oblasti“ po vstupu České republiky do Schengenu?“

Na tuto otázku odpovědělo 15 respondentů kladně, 8 negativně a 8 respondentů nevědělo. Větší část policistů tedy vnímá využívání levných pracovních sil z východní oblasti po vstupu ČR do Schengenu jako intenzivnější.

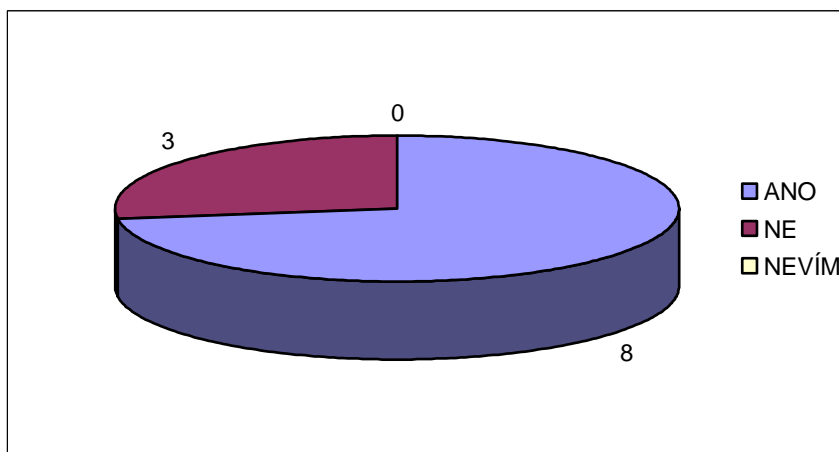
8. otázka: „Myslíte si, že jsou právní předpisy upravující pobyt, zaměstnání a jiné aktivity cizinců v ČR dostatečné?“

Na tuto otázku odpověděli pouze 3 respondenti kladně, 27 respondentů negativně a 1 respondent nevěděl. Z odpovědí vyplývá, že většina oslovených policistů se domnívá, že legislativa upravující pobyt, zaměstnání a další aktivity cizinců je nedostatečná.

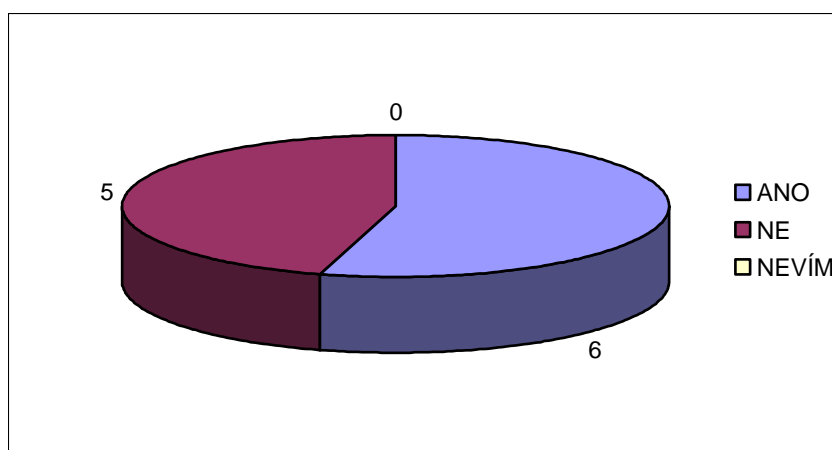
Vyhodnocení rakouské verze dotazníku:

1. otázka: „Znamená pro Vás vstup České republiky do Schengenu zvýšení bezpečnostních rizik?“

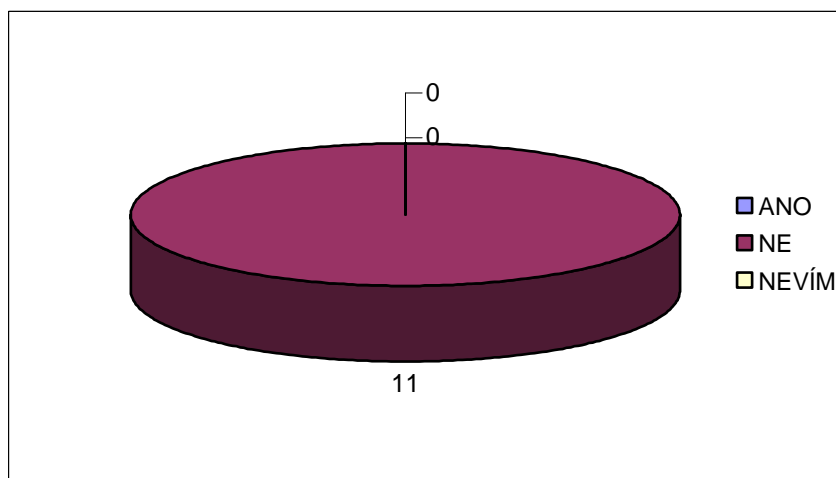
Na otázku odpovědělo 8 respondentů kladně, 3 negativně. Většina oslovených policistů se tedy domnívá, že vstupem ČR do Schengenu došlo ke zvýšení bezpečnostních rizik. Vzhledem k odpovědím v české verzi dotazníku se názor rakouských i českých policistů ve většině případů shoduje.

2. otázka: „Vnímáte dosavadní mezinárodní spolupráci jako dostatečnou?“

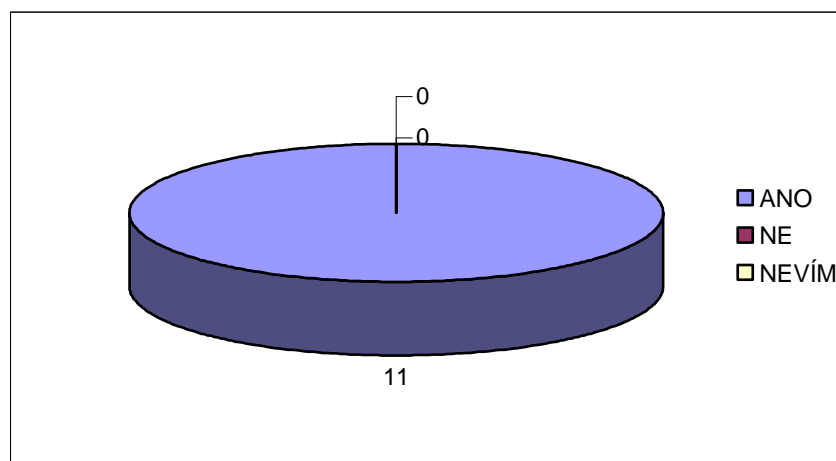
Na tuto otázku odpovědělo 6 respondentů kladně, 5 negativně. Názor na dosavadní mezinárodní spolupráci se tedy různí.

3. otázka: „Zvýšila se kriminalita po vstupu České republiky do Schengenu v příhraničních oblastech Rakouska?“

Na tuto otázku odpovědělo všech 11 respondentů kladně. Znamená to tedy, že rakouští policisté se domnívají, že po vymizení klasického převaděčství po otevření hranic se kriminalita soustřeďuje mimo příhraniční oblasti.

4. otázka: „Myslíte si, že společné policejní česko-rakouské hlídky jsou přínosem pro odhalování kriminality a nelegální migrace?“

Na tuto otázku odpovědělo jednoznačně 11 respondentů kladně. Rakouští policisté se tedy domnívají, že společné česko-rakouské hlídky jsou přínosem pro odhalování kriminality a nelegální migrace, stejně tak, jako vnímá přínos společných hlídek většina oslovených českých policistů v české verzi dotazníku.

4.2. Podíl národností v legální i nelegální migraci do ČR

Na základě statistik z roku 2008 vyplývá, že nejpočetnějšími skupinami s povoleným pobytem na území ČR jsou tyto národnosti:

- 1) Ukrajina (131 965)
- 2) Slovensko (76 034)
- 3) Vietnam (60 258)
- 4) Rusko (27 176)
- 5) Polsko (21 710)
- 6) SRN (17 496)
- 7) Moldavsko (10 644)
- 8) Mongolsko (8 569)
- 9) Bulharsko (5 922)
- 10) USA (5 272)

Tabulka č. 1 – Cizinci s povoleným pobytem na území ČR – vývoj od roku 1999

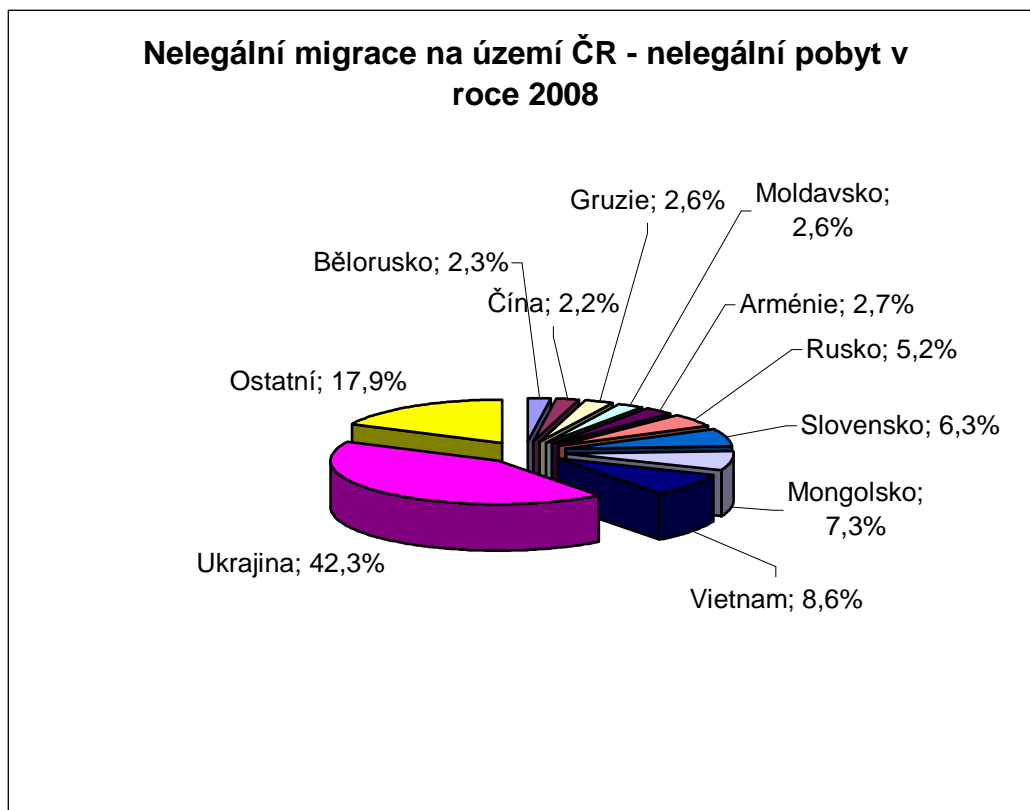
Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Počet cizinců s povoleným pobytem	228 862	200 951	210 794	231 608	240 421	254 294	278 312	321 456	392 087	438 301

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR²⁸

Oblastní ředitelství Služby cizinecké policie v Jihočeském kraji zjistilo v roce 2008 93 nelegálních migrantů. Tento počet představuje podíl 2,5 % z celkového počtu cizinců na území Jihočeského kraje.

²⁸ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

Graf č. 2 – Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt v roce 2008

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR²⁹

Mezi největší skupinu migrantů patří zejména občané Ukrajiny. Charakter migračních toků se během období nezávislosti Ukrajiny, které následovalo po zásadních transformacích, ke kterým došlo ve světě i v této zemi, významně změnil. Vývoj migrace byl na jedné straně ovlivněn tradičními migračními vazbami zformovanými v rámci Sovětského svazu, na druhé straně se rozvíjel v nových geografických, právních a ekonomických podmínkách, které následovaly po zániku Sovětského svazu, tržních reformách a demokratizaci života, a zejména pak po ustavení svobody pohybu. Po předchozím období izolace byla Ukrajina zapojena do různých mezinárodních procesů včetně mezinárodní migrace. To se projevilo zejména změnou orientace migračních toků směrem na západ, primárně do Evropy.

²⁹ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

Není pochyb o tom, že Česko představuje důležitý cíl pro současné migranty z Ukrajiny, ačkoliv nepředstavuje nejvíce favorizovanou cílovou zemi.³⁰

Příčiny pracovní migrace Ukrajinců do zahraničí jsou skoro výlučně ekonomické povahy. Od konce minulého století se příčinami migrace stávají chudoba, nízké výdělky, nezaměstnanost a také nemožnost seberealizace pro tvořivé a vědecké pracovníky.

Mezi další velkou skupinu migrantů patří občané Vietnamu. Vietnamská socialistická republika (VSR) má dnes více jak 86 mil. Obyvatel. Země se stále nachází ve stadiu demografického populačního růstu. Motivace migrace může být způsobena faktory ohrožujícími život a zdraví člověka, ale také prospěchářskými motivy. Ovšem nejdůležitějším motivem je zejména chudoba. Téměř 75% obyvatel VSR se stále žíví zemědělstvím. Tam, kde se začínají nevyplácet vzorce tradiční obživy a není dosud dostatečná kvalifikace pro výkon novodobých moderních profesí, a také v městských aglomeracích, ve kterých jsou tradiční venkovské zvyklosti stále používány, existuje kritická sociální i ekonomická situace. V obecné rovině lze tedy uvést mezi faktory, které rozhodně vedou migranty do zahraničí, zejména:

- nízké příjmy;
- nedostatek pracovních příležitostí;
- omezený přístup ke vzdělání;
- velmi zdlouhavá administrativa ze strany státních úřadů;
- nedostatečná zdravotnická péče;
- nedostatečná kvalita vzdělání;
- velmi špatné pracovní podmínky.

---

³⁰ DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3. [str. 225-226]

Hybnou silou je zejména také mýtus o bohatém Západu, který mnohdy pohasne, když se člověk dostane na západ a namísto úspěchu následuje zklamání. Migraci také provází často naprostá jazyková neznalost i neznalost zahraničního práva.³¹

4.3. Nové formy nelegální migrace cizinců

Legální migrace s sebou přináší i potencionální bezpečnostní rizika, v některých případech se může snadno prolnout s nelegální migrací. **Zneužívání legálního vstupu na území České republiky**, po kterém následuje nelegální pobyt na území nebo snaha o legalizaci pobytu či pokus o nelegální překročení státních hranic, je běžnou formou nelegální migrace. V řadě případů souvisí s přeshraniční trestnou činností, organizovanou převaděčskou kriminalitou a obchodem s lidmi.

Nelegální zaměstnávání, které je jednou z forem nelegální migrace, má rovněž vliv na ekonomickou stabilitu a nepřímo i na vztah veřejnosti k integraci cizinců do naší společnosti. Je třeba poznamenat, že cizinci, kteří se v České republice zdržují nelegálně, se v některých případech dopouštějí trestné činnosti nebo se sami stávají oběťmi zločinu.

Po vstupu České republiky do Schengenského prostoru se na vzdušných hranicích (resp. na Letišti Praha-Ruzyně) začala objevovat nová forma nelegální migrace. U cizinců, kteří tranzitují přes naše území poté, co přicestují vnitřním Schengenským letem a chtějí pokračovat dále výstupem ze Schengenského prostoru, je zjištěno, že **překročily platnost Schengenského víza** (264 osob, tj. 61,1 % z počtu 432 osob, u kterých byl zjištěn nelegální pobyt při výjezdu přes vnější Schengenskou hranici).³²

---

³¹ DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3. [str. 233-245],

³² Výroční zpráva 2008. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 31.8.2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW:<http://www.bis.cz/n/2009-08-31-vyrocní-zprava-2008.html>.

V roce 2007 byl zaznamenán vyšší procentuální podíl v kategorii **používání neregulérních cestovních dokladů** při nelegální migraci. V současnosti působí v ČR ruskojazyčná skupina organizovaného zločinu, která se zabývá zejména převaděčstvím a organizováním nelegální migrace ze zemí bývalého SSSR do zemí EU – zejména Rakouska, Itálie, Francie, Belgie a Německa. Skupina využívá padělky cestovních dokladů a víz, o které je po rozšíření Schengenského prostoru mezi migranty velký zájem.

V roce 2007 bylo také zjištěno **152 osob v úkrytu dopravních prostředků**. Ve srovnání s rokem předcházejícím se jejich počet snížil o 17 osob (tj. -10,1 %). Naopak podíl osob, které byly odhaleny při překonávání státních hranic České republiky v úkrytu dopravního prostředku se zvýšil z hodnoty 3,9 % na 4,5 %, což svědčí o trendu zvyšujícího využívání této formy nelegální migrace přes státní hranice České republiky. Tuto praxi vykonávala např. skupina osob albánské národnosti napojená na české občany.³³

V posledních dvou letech zejména vietnamští a nigerijští občané využívají k legalizaci pobytu **úcelové sňatky s českými občankami nebo prohlášení otcovství dítěte**, které dosud nemělo v rodném listu uvedeno jméno otce. Na základě těchto skutečností pak žádají o sloučení s rodinou a získání trvalého pobytu na území ČR. Rovněž jsou využívána pracovní povolení, která umožňují získání pobytového víza.

4.4. Migrační toky před a po vstupu ČR do Schengenu na území Rakouska

Hlavními migračními trasami byly na úseku Jihočeského kraje zejména hraniční části České republiky a Rakouska:

- 1) České Velenice – Gmünd
- 2) Nová Bystřice – Grametten

---

³³ Výroční zpráva 2008. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 31.8.2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW:<http://www.bis.cz/n/2009-08-31-vyrocní-zpráva-2008.html>.

- 3) Dolní Dvořiště – Wulowitz (E55)
- 4) Zřídka kdy Strážný – Philippsreut (Německo)

V současné době jsou vzhledem k výhodnější geografické poloze zaznamenávány případy nelegální migrace do Rakouska přes území Jihomoravského kraje v oblasti Znojma a Břeclavi. Pokud je cílem nelegálních migrantů Rakousko, tak z Polska cestují přímo směrem na Vídeň, jízda přes území Jihočeského kraje je pro ně dle vyjádření rakouských policistů zdlouhavá.

4.5. Trestná činnost cizinců před a po vstupu ČR do Schengenu

V souvislosti se vstupem České republiky do Schengenského prostoru bylo nutné radikálně změnit pojetí definic nelegální migrace na území České republiky. Od roku 2008 jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

- a) nelegální překročení vnější Schengenské hranice ČR (v této kategorii mohou být zahrnuti jak cizinci, tak i občané ČR),
- b) nelegální pobyt (v této kategorii jsou evidováni cizinci).

Kromě kontrolní činnosti stále více nabývá na důležitosti i prevence nelegální migrace do ČR a nelegálního zaměstnávání cizinců. Proto MPSV ČR rozvíjí i takové nástroje, jako je poskytování informací v několika jazykových mutacích o legálních postupech pro zaměstnání v ČR a o rizicích nelegálního zaměstnávání, a to prostřednictvím informačních materiálů a Integrovaného portálu. Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je MPSV ČR.

Problematikou nucené práce a jiných forem vykořisťování se rovněž zabývá PČR Útvar pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování. Osoby pachatelů se rekrutují především z domestikovaných cizinců daného etnika v České republice ve spolupráci s občany ČR. V některých případech lze pracovní vykořisťování osob kvalifikovat jako trestný čin dle § 232a Trestního zákona. Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a případné jejich sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

Policisté SCP (pracovníci skupin dokumentace) spolupracují s ostatními složkami policie České republiky v oblastech, jako je odhalování distributorů omamných a psychotropních látek, krádeží vozidel, tam kde je cizinecký prvek. Pracovníci skupin dokumentace dále mají úzkou součinnost s bezpečnostními složkami Německa, Rakouska, Slovenska a Polska, a to hlavně v oblasti přeshraniční trestné činnosti. Skupiny dokumentace jsou stále častěji využívány k součinnosti pracovníky Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (ÚOOZ SKPV), ale také Bezpečnostní informační služby (BIS) nebo Úřadu pro zahraniční styky a informace (ÚZSI).

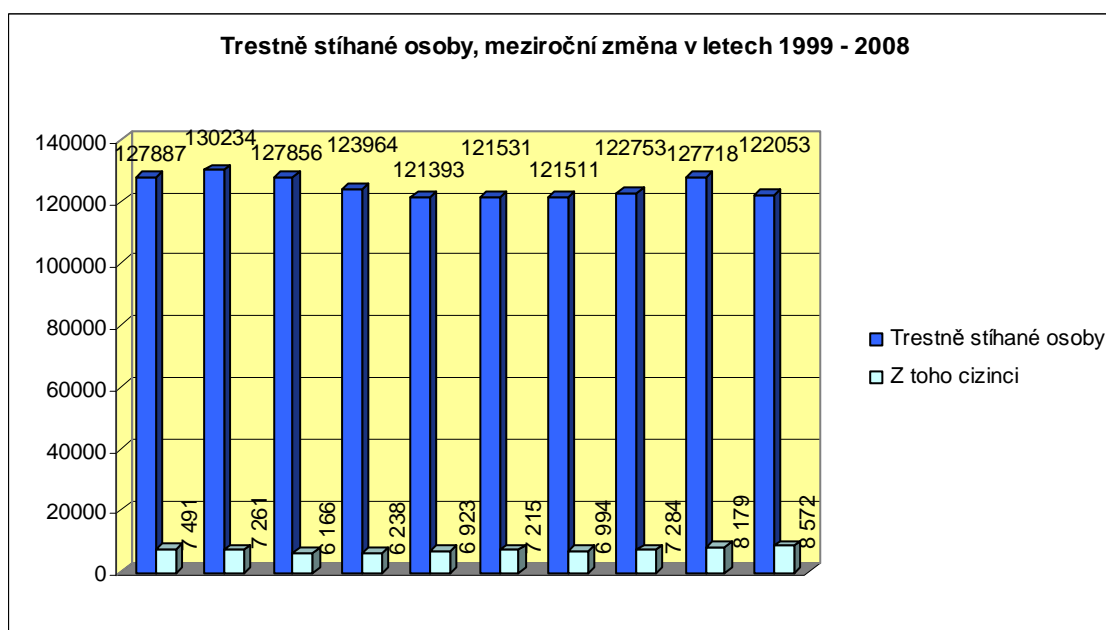
Útvarem Police ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu** služby kriminální policie a vyšetřování. Uvedený policejní útvar se také zabývá problematikou nucené práce a jiných forem vykořisťování. V rámci ÚOOZ SKPV je zřízeno oddělení, které se zaměřuje na plnění úkolů souvisejících se zjišťováním informací a soustředováním poznatků o páchání trestné činnosti nelegálního zaměstnávání a jiných forem vykořisťování, s jejich prověřováním, rozpracováním, odhalováním pachatelů a s tím souvisejícím prováděním úkonů v trestním řízení. Převážně se jedná o trestnou činnost dle § 232a Trestního zákona a další trestné činy s touto trestnou činností související.

Tabulka č. 2 – Trestně stíhané osoby, meziroční změna v letech 1999 – 2008

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Trestně stíhané osoby	127887	130234	127856	123964	121393	121531	121511	122753	127718	122053
Z toho cizinci	7 491	7 261	6 166	6 238	6 923	7 215	6 994	7 284	8 179	8 572
Cizinci v %	5,86%	5,58%	4,82%	5,03%	5,70%	5,94%	5,76%	5,93%	6,40%	7,02%

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR³⁴

Graf č. 3 – Trestně stíhané osoby, meziroční změna v letech 1999 - 2008

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Z výše uvedených údajů o trestně stíhaných osobách v ČR a poměru trestně stíhaných cizinců je zřejmé, že před vstupem a po vstupu do Schengenského prostoru se počty trestných činů spáchaných cizinci rapidně nezvýšily. Zatímco v letech 1999 –

³⁴ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

2000 byly trestné činy spáchané cizinci v počtu přes 5% celkového počtu trestných činů, následoval od roku 2001 do roku 2003 trend snížení kriminality cizinců. Od roku 2004 ale postupně trestných činů cizinců postupně narůstá až do dnešní doby, přičemž z tohoto celkového počtu není znát, že by měl vstup do Schengenského prostoru velký vliv na zvyšování kriminality.

Tabulka č. 3 – Vývoj počtu stíhaných a vyšetřovaných cizinců na území ČR a jejich podílu na stíhaných osobách celkem dle vybraných druhů kriminality v letech 2005–2008

Druh kriminality	2005	V %	2006	V %	2007	V %	2008	V %
Vraždy	29	15,5	25	12,8	45	21,6	41	21,2
Loupeže	270	9,6	249	9,6	309	13,6	221	9,1
Úmyslné ublížení na zdraví	319	5,5	247	4,9	333	6,8	306	7,0
Násilné činy	1006	6,2	938	6,6	1038	7,8	920	7,5
Mravnostní činy	118	8,6	99	8,4	105	8,7	121	10,4
Krádeže vloupáním	353	3,7	419	4,7	361	4,3	329	4,1
Krádeže kapesní	198	14,4	179	15,4	138	14,7	120	13,3
Krádeže prosté	1184	5,3	1185	5,5	1116	5,4	1094	5,5
Majetkové činy	1819	4,9	1863	5,3	1748	5,2	1711	5,3
Maření výk. úřed. rozhodnutí	1468	14,5	1164	14,9	1065	21,4	1066	25,1
Hospodářské činy celkem	1255	4,5	1188	4,5	1128	5,0	1020	5,8
Celková kriminalita	6994	5,8	7284	5,9	8179	6,4	8572	7,0

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR³⁵

Z výše uvedených údajů počtu stíhaných a vyšetřovaných cizinců na území ČR vyplývá, že jejich podíl na celkovém počtu stíhaných osob v ČR od roku 2005 stále roste. Zejména citelný je nárůst těch druhů kriminality, jako jsou vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, násilné a mravnostní činy, ale také maření výkonu úředního rozhodnutí a hospodářské činy.

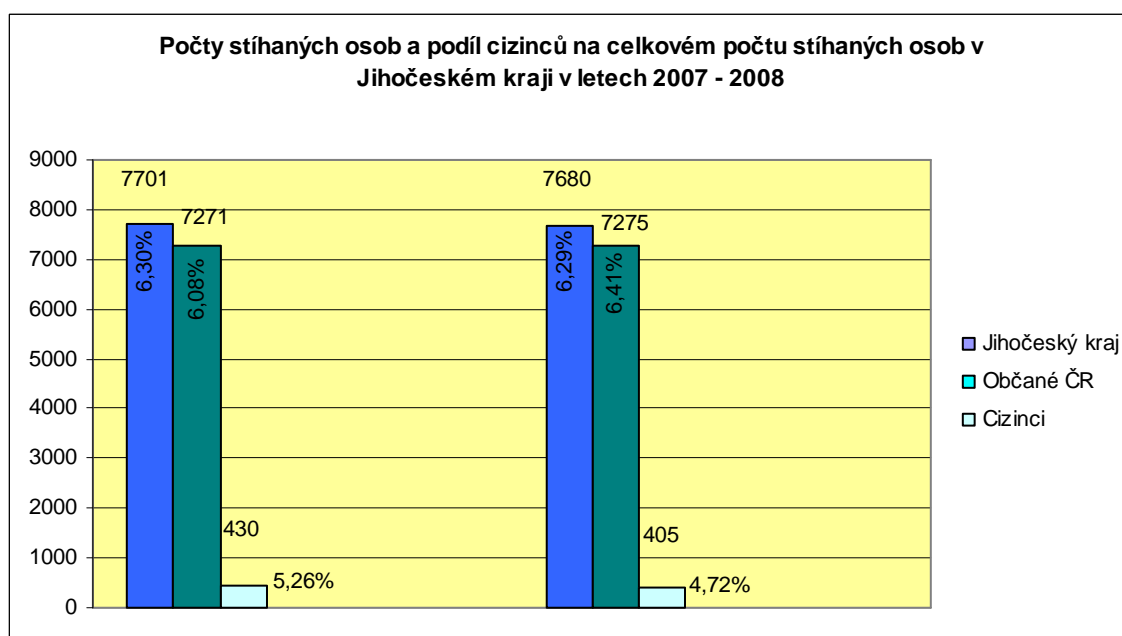
³⁵ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

Tabulka č. 4 – Počet stíhaných osob a podíl cizinců na celkovém počtu stíhaných osob v Jihočeském kraji v letech 2007 – 2008

Rok	2007	Podíl v %	2008	Podíl v %
Jihočeský kraj	7701	6,3	7680	6,29
Občané ČR	7271	6,08	7275	6,41
Cizinci	430	5,26	405	4,72

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Graf č. 4 – Počty stíhaných osob a podíl cizinců na celkovém počtu stíhaných osob v Jihočeském kraji v letech 2007 – 2008

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Z toho důvodu, že se soustředíme na migraci cizinců v Jihočeském kraji, je třeba uvést počet stíhaných osob a podíl cizinců na celkovém počtu stíhaných osob právě v Jihočeském kraji. Zde se dokonce v porovnání let 2007 a 2008 podíl stíhaných cizinců na celkovém počtu stíhaných osob snižuje. Kriminalita cizinců v Jihočeském kraji představuje vzhledem k ostatním krajům průměr v podílu celkové kriminality. Nejvyšší podíl kriminality cizinců na celkové kriminalitě je uváděn v Praze (v roce 2008 to bylo

25,90 %), ve Středočeském kraji (v roce 2008 to bylo 13,05 %) a v Jihomoravském kraji (v roce 2008 to bylo 11,65 %).³⁶

Častým a závažným trestným činem, kterého se cizinci dopouštějí, je také obchodování s lidmi, které je též někdy nazýváno novodobým otroctvím. Obchodování s lidmi je považováno za jedno z nejzávažnějších porušení lidských práv obětí a zároveň za jednu z nejvýnosnějších forem organizovaného zločinu. V ČR byl nárůst obchodu s lidmi zaznamenán ve spojitosti se specifickou migrační situací po pádu železné opony na počátku 90. let minulého století. Se sílící ekonomikou se v průběhu 90. let ČR stala z původně země zdrojové, též významnou zemí cílovou a tranzitní.

Definice trestného činu obchodování s lidmi, je uvedena v ustanovení § 168 Zákona č. 40/2009 trestního Zákoníku.

Pro organizované kriminální skupiny původem z Balkánu je typická distribuce a prodej drog, organizování nelegální migrace, zprostředkování účelových sňatků, padělání a pozměňování cestovních dokladů a řidičských průkazů atd. Balkánský organizovaný zločin však především představuje potenciální hrozbu – je zřejmé, že rychle probíhající integrace balkánských zemí do evropských struktur, podmíněná mezinárodně-politickými zájmy, usnadní také integraci balkánských zločineckých struktur. V blízké budoucnosti je možné očekávat výrazné zesílení projevů balkánského organizovaného zločinu v ČR v oblasti nelegálního podnikání, legalizace výnosů z trestné činnosti, infiltrace orgánů veřejné správy, ovlivňování justice ad.

V ČR působí také ruskojazyčná skupina organizovaného zločinu, která se mimo jiné zabývá převaděčstvím a organizováním nelegální migrace ze zemí bývalého SSSR do zemí EU, zejm. Rakouska, Itálie, Francie, Belgie, SRN. Skupina využívá padělky

---

³⁶ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

cestovních dokladů a víz, o které je po rozšíření Schengenského prostoru mezi migranty velký zájem.³⁷

4.6. Příklady a důvody migrace cizinců v praxi

Problematiku migrace, především té nelegální, jsem začal intenzivněji vnímat v letech 2003 a 2004, kdy docházelo k hromadné nelegální migraci osob čečenské národnosti z Čečenska do Polska, dále do České republiky a následně do Rakouska. Jedna z uprchlických nelegálních tras vedla přes příhraniční město České Velenice, sousedící s rakouským městem Gmünd v Dolním Rakousku. Státní hranici v tomto úseku tvoří řeka Lužnice. Právě přes ni vedla jedna z výše uvedených tras.

Migrující čečenci se po příjezdu do ČR ve většině případů z polských azylových táborů (např. Terespol) hromadně přesouvali do Českých Velenic. Zde se ubytovali v místních hotelech a penzionech a v nočních hodinách nelegálně překračovali státní hranici do Rakouska. V prvních zaznamenaných případech se jednalo o migrující skupiny v počtu do cca deseti osob. V zimních měsících na přelomu let 2003 – 2004 se však nárůst migrujících čečenců prudce zvýšil. V určitých obdobích uváděly statistiky nelegálních přechodů migrantů této národnosti i 800 za měsíc. Ze strany Policie byla proto opětovně přijata opatření za účelem plnění Zákona o ochraně st. hranic k zamezení jejich nedovoleného překročení. To probíhalo formou doprovázení migrantů ke státní hranici jednou skupinou policistů, po příchodu k řece Lužnici, která měla v tomto zimním období dva stupně celsia, zde čekala další skupina policistů za účelem zabránění násilného překročení státní hranice. Předem byly o vzniklé situaci vyrozuměny také orgány rakouské Policie.

Osobně jsem byl velen do kordonu, který měl zabránit výše uvedenému násilnému překročení státní hranice. V momentě, kdy čečenský „vůdce“ zavelel k útěku do Rakouska, jsme všichni pochopili, že běženci jsou k násilnému překročení hranice

---

³⁷ Výroční zpráva 2008. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 31.8.2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bis.cz/n/2009-08-31-vyrocní-zprava-2008.html>.

pevně rozhodnutí. Bariéra vytvořená příslušníky Policie ČR byla překonána a v ten okamžik jsme měli možnost pozorovat odhodlanost lidí změnit svůj život.

Ve skupině těchto běženců byli celé rodiny s dětmi, jejich rodiče, i prarodiče. Na vlastní oči jsem viděl, jak jedna z čečenských matek vrhá své novorozené dítě do ledové vody řeky Lužnice, kde jej lovil její manžel a následně se s ním brodil na rakouský břeh. Výjimkou nebyl také případ, kdy byla ke st. hranici dopravena paní čečenské národnosti na invalidním vozíku. Rovněž ona se z posledních sil vrhla do řeky Lužnice, další běženci jí následně pomohli přenést vozík na rakouskou stranu. Při těchto momentech jsem si uvědomil, že problémy, které řešíme v běžném životě, neznamenají mnoho proti utrpení, které prožívají tito uprchlíci.

Do současné doby jsem měl mnoho příležitostí mluvit s běženci, kteří byli z různých readmisních důvodů vráceni zpět na území ČR. Jedním z nich byl lékař čečenské národnosti vysokého důchodového věku, který při správním řízení vyprávěl o skutečnostech a příčinách útěku čečenců do západní Evropy. Skutečnosti, které se z médií nikdo a nikdy nedozví. Jedná se o genocidu páchanou ruskými vojáky v Čečensku. Denní realitou jsou „nájezdy“ ruských vojáků do čečenských obcí a systematické vyvražďování čečenců bez rozdílu věku a pohlaví.

Česká republika je migrací cizinců v současné době velmi ovlivňována. Ekonomická situace, hospodářská krize a stárnoucí populace obyvatel ČR vede ke skutečnosti, že se rodí méně dětí, podniky a firmy se snaží co nejvíce optimalizovat svou činnost, zefektivnit své hospodářské výsledky a co možná nejvíce ušetřit své provozní náklady. Proto například zaměstnávají cizí státní příslušníky, zejména ze zemí bývalého východního bloku a Asie. Tito jsou oproti občanům ČR velmi levnou pracovní silou a podniky tímto způsobem ušetří na mzdách významné finanční částky.

Takovým příkladem v Jihočeském kraji je společnost B., zabývající se výrobou čalounění, volantů a potahů pro automobilový průmysl. Jsou zde zaměstnáváni zejména

občané Mongolska a Ukrajiny, celkový počet zaměstnanců se v roce 2009 blížil ke třem stům osob. Pro účely této bakalářské práce jsem provedl rozhovor s personálním ředitelem p. Ing. Wildem. Byla mu položena otázka, proč tato společnost zaměstnává zejména mongolské státní příslušníky. P. Ing. Wild odpověděl, že tito občané jsou do České republiky zajišťováni prostřednictvím pracovních agentur. Agentura zprostředkuje cizinci, který má zájem o práci v ČR vízum, zaměstnání a dopravu. V ideálním případě cestuje občan Mongolska z Ulánbátaru přes Moskvu do Prahy a dále až do firmy B. Má uděleno vízum za účelem zaměstnání, zajištěné ubytování u firmy B. a splňuje všechny Zákonné podmínky z hlediska Zákona o pobytu cizinců na území ČR č.326/99 Sb. P. Ing. Wild dále uvedl, že průměrná měsíční mzda v Mongolsku je v přepočtu 2000,-Kč a životní úroveň ve srovnání s ČR je neporovnatelná. Občané Mongolska, kteří v této firmě pracují, dostávají čistou mzdu v průměrné výši (dle vykonávané funkce) 8000,- Kč. Po návratu ze zaměstnání cizinci sledují televizi, což pro ně znamená ohromný luxus.

Přítomnost cizích státních příslušníků na tomto území s sebou přináší ale i negativní vlivy v podobě trestné činnosti této komunity. Byly zde zaznamenány případy kuplířství i nelegální migrace. Na jedné z ubytoven, která byla zrekonstruována z bývalého objektu kravína, byly ubytovány občanky Ukrajiny, které byl po návratu ze zaměstnání nuceny svými krajany k prostituci. K této trestné činnosti docházelo přímo na ubytovně, která se nachází v blízkosti státních hranic s Rakouskem a tohoto využívali právě jeho občané.

Dalším porušováním Zákona bylo opakované zaznamenávání nelegální migrace mongolských státních příslušníků. Naše pracoviště bylo kontaktováno orgány rakouské policie s tím, že je v oblasti státní hranice v úseku protějších českých obcí Malonty, Dolní Dvořiště, Tichá a Leopoldov na rakouské straně zaznamenán zvýšený počet občanů Mongolska, kteří při kontrole rakouskou policií okamžitě žádají o poskytnutí azylové ochrany. Při výsleších těchto cizinců bylo zjištěno, že byli na rakouské území dopraveni a nelegálně převedeni svými krajany. Tito byli dle jejich slov zaměstnání ve

výše uvedené firmě B. Na základě těchto informací bylo tedy ze strany našeho útvaru zahájeno šetření v této věci. Následně se potvrdily skutečnosti, že běžence nelegálně převádí Mongolové zaměstnaní ve firmě B. Postupným vyšetřováním a součinnostními jednáními jak s policejními orgány PČR, tak i orgány rakouské Policie bylo prokázáno, že se jedná o velmi důmyslně a chytře organizovanou zločinnou organizaci převaděčů, která má „kořeny“ až v mongolském hlavním městě Ulánbátaru.

Touto problematikou se zabývám od roku 2004 do současnosti. Mohu konstatovat, že nelegální migrace je v České republice fenomén, který bude mít do budoucna zvyšující se tendenci a myslím si, že ve srovnání s okolními zeměmi (Rakousko, Německo) je tato problematika z legislativního hlediska podceňována. Česká republika dle mého názoru není připravena na množství cizinců, kteří do České republiky směřují.

Nelegální migrace spojená s obchodem s lidmi se v současné době řadí na přední příčky nelegálních výnosů na černém trhu. Zločinné organizace, které za úplatu zprostředkovávají a zajišťují transport běženců, inkasují za tyto „služby“ takové finanční částky, že běženci často zadluží své rodiny na tři generace dopředu.

4.7. Podpora integrace migrantů

Podpora integrace dlouhodobě legálně usazených cizinců na území České republiky je od roku 1999 součástí aktivní politiky vlády České republiky. Agenda spojená s koordinací realizace „Konceptu integrace cizinců na území České republiky“ byla počínaje srpnem 2008 převedena zpět na Ministerstva vnitra z Ministerstva práce a sociálních věcí. Hlavními prioritami Konceptu jsou opatření cílená do čtyř klíčových oblastí:

- znalost českého jazyka
- vzájemné vztahy cizinců a členů majoritní společnosti
- socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti

- ekonomická soběstačnost cizinců.

Na konci roku 2008, v souvislosti s dopadem hospodářské krize na propouštění zahraničních pracovníků, předložilo Ministerstvo vnitra vládě materiál, jehož součástí byl „Projekt pomoci cizincům, kteří se v důsledku krize ocitli bez finančních prostředků a možnosti pracovního uplatnění“. Dobrovolný návrat je v rámci projektu nabízen zejména jako preventivní opatření před možným propadem do ilegality a následnému nucenému vyhoštění. Umožňuje cizincům vrátit se zpět do země původu za humánních podmínek a bez toho, aniž by se tímto rozhodnutím zbavovali možnosti v budoucnu do České republiky opět přicestovat. Dalším z postupů boje proti nelegální migraci a jejím organizátorům v rámci Evropské unie je například vytvoření agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU - **Frontex**, jejímž úkolem je mimo jiné pomáhat členským státům v oblasti návratu nelegálních migrantů.³⁸

V roce 2008 se prohloubila policejní spolupráce v rámci společného česko-rakouského komunikačního centra na bývalém hraničním přechodu Mikulov-Drasenhofen. V prosinci 2007 došlo k zprovoznění nového společného pracoviště na česko-německé státní hranici ve Schwandorfu, které nahradilo stávající pracoviště ve Furth im Wald. Byla zintenzívněna i spolupráce s Polskem a byl zahájen provoz dvou společných pracovišť Chotěbuz-Cieszyn a Kudowa Slone-Náchod.

Za významné lze považovat provádění společných pohraničních hlídek na státních hranicích se SRN, Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Hlídky se pravidelně účastní kontrol ubytovacích zařízení a rekreačních oblastí, preventivních akcí k potírání příhraniční a přeshraniční trestné činnosti na celé délce státní hranice a v příhraničním pásmu.

---

³⁸ Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.

Vzhledem k tomu, že migrace tvoří společný zájem států Evropské unie, považuje Česká republika co nejužší **mezinárodní spolupráci** na bilaterální i multilaterální úrovni a aktivní zapojení se do formulování azylové a migrační politiky v rámci Evropské unie za významnou. V hodnoceném roce Česká republika při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi zabývajícími se imigrační a azylovou problematikou, především pak s Mezinárodní organizací pro migraci a Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik a Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky.

Ministerstvo vnitra, resp. odbor azylové a migrační politiky je národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice. Evropská migrační síť má napomoci zvýšit informovanost o vývoji v oblasti azylu a migrace v jednotlivých členských státech Evropské unie. Poskytování aktuálních, objektivních, spolehlivých a srovnatelných informací o migraci a azylu poslouží jako podpora při formulování politik Evropské unie v oblastech migrace a azylu.

Významným prvkem v oblasti migrace jsou:

- Humanitární projekty, mezi které se řadí Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC),
- Projekty zahraniční rozvojové pomoci,
- Migrační projekty,
- Projekty MV ČR zaměřené na specifické kategorie cizinců,
- Rámcový program Solidarita a řízení migračních toků - je zaměřen na řešení otázky spravedlivého sdílení odpovědnosti mezi členskými státy ve vztahu k finanční zátěži vyplývající ze zavedení integrovaného řízení kontroly vnějších hranic Evropské unie a z realizace společné azylové a migrační politiky.

5. Diskuse

5.1. Problematika nelegální migrace a kriminality cizinců před vstupem ČR do Schengenu

Nelegální migrace před vstupem do Schengenu potvrzovala, že Česká republika byla převážně tranzitním státem. Rozmáhalo se zde ve velké míře převaděčství migrantů, které bylo v té době vysoce organizovanou činností, část skupiny zajišťovala rekrutování běženců v domovských zemích, část zajišťovala jejich přepravu z výchozí do cílové země (v roce 1999 bylo Policií ČR registrováno na 32 000 osob, které nedovoleně přestoupily hranice naší republiky). Jednalo se o trestné činy podle § 171a, § 171b, § 171c, již neplatného Trestního zákona č. 140/1960 Sb.

Ve spolupráci s Policií ČR byla v říjnu 2001 důrazně završena opatření proti afghánským organizátorům nelegální migrace v ČR. Podstatná část těchto osob byla zadržena, další související struktury byly paralyzovány v SRN. Na území ČR operovala také skupina pákistánských organizátorů, která zajišťovala přepravu migrantů z Pákistánu, Srí Lanky a Indie do západní Evropy. V té době začala upadat na významu organizační centra v Praze, Moskvě a Kyjevě a hlavní organizační činnost se přesunula do Peshawaru v Pákistánu. I přes pokles aktivit proudilo množství zejména afghánských uprchlíků do Česka z Bulharska na tamní falešné (pozměněné) uprchlické pasy.³⁹

Je třeba také zmínit oblast obchodu s lidmi. V dovozu dívek za účelem prostituce převládala národnost ukrajinská, slovenská a ruská, a také se zde objevovaly dívky z Thajska, JAR a Mongolska. Obchod s lidmi váže na sebe závažnou trestnou činnost - organizovanou prostituci, obchod se ženami a s dětmi, ohrožování mravnosti, praní špinavých peněz (k tomu slouží především erotické kluby). Problémem ale stále zůstává, že problematika prostituce není dosud legislativně upravena. Organizované zločinecké struktury vykazují v oblasti obchodu s lidmi určité rozdělení území. Význam

---

³⁹ Výroční zpráva 2001. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 4.6.2002 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bis.cz/n/2002-06-04-vyrocní-zpráva-2001.html>.

při odhalování těchto případů ještě stále má mezinárodní spolupráce i spolupráce s nevládními organizacemi zabývající se problematikou obchodu s lidmi.⁴⁰

Na území České republiky působí různé zahraniční zločinecké organizace, ale i uskupení vzniklá z domácích poměrů. Nejsilnější uskupení představují občané z bývalého SSSR, nejčastěji Rusové a Ukrajinci. V tomto případě hovoříme o ruskojazyčném organizovaném zločinu. Dále jsou v ČR zastoupeny čínské zločinecké organizace (triády) a skupiny organizovaného zločinu tvořené zejména občany bývalé Jugoslávie, Albánci a Vietnamci.⁴¹

5.2. Problematika v oblasti migrace cizinců v současnosti

V současnosti působí v ČR ruskojazyčná skupina organizovaného zločinu, která se zabývá zejména převaděčstvím a organizováním nelegální migrace ze zemí bývalého SSSR do zemí EU – zejména Rakouska, Itálie, Francie, Belgie a Německa. Skupina využívá padělky cestovních dokladů a víz, o které je po rozšíření Schengenského prostoru mezi migranty velký zájem.

Kromě těchto metod, jejichž cílem je zajistit migrantům legální vstup na území a nebo jiným způsobem legalizovat jejich pobyt, jsou i nadále využívány klasické způsoby nelegální migrace jako jsou nelegální převozy přes bývalé pozemní státní hranice ČR. Tuto praxi vykonávala např. skupina osob albánské národnosti napojená na české občany. Obecně lze ale konstatovat, že klasická nelegální migrace na území ČR ustupuje.

Jeden z největších problémů v roce 2008 představovala ekonomická migrace Vietnamců. Jednalo se o příliv vietnamských pracovníků a podnikatelů, který byl

---

⁴⁰ Informace o stavu organizovaného zločinu na území ČR v roce 2000. In *Informace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2000 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: http://www.darius.cz/ag_nikola/mv.html.

⁴¹ Výroční zpráva 2000. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 1.6.2001 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bis.cz/n/2001-06-01-vyrocní-zprava-2000.html>.

vyvolaný poptávkou zaměstnavatelů v ČR po levné pracovní síle, důsledkem byly velké problémy ve vízové oblasti. Tlak žadatelů o víza, zprostředkovatelů, pracovních agentur i nevládních organizací na zastupitelský úřad ČR v Hanoji v průběhu roku rostl a vyvolal podezření, že některá víza jsou vydávána účelově a za uplatnění korupčních praktik. Nakonec nebyly zjištěny žádné konkrétní případy nelegální migrace nežádoucích občanů Vietnamu do ČR, ale statistiky ukazují, že někteří členové značné vietnamské komunity v ČR se zabývají organizovaným zločinem. Jedná se zejména o výrobu a distribuci drog (v poslední době jsou často objeveny pěstírny konopí provozované vietnamskými občany), cigaret, padělky značkového zboží, celní a daňové podvody, podpora nelegální migrace atd. Vzhledem k finanční krizi se objevuje také problém s přebytkem pracovních sil.

V poslední době je také častá legalizace pobytu na území ČR formou získávání víz za účelem studia. Obstaráváním těchto víz se u nás zabývají např. osoby uzbecké státní příslušnosti. Z důvodu velkého zájmu o různé typy víz došlo v ČR ke zřízení call-center, které pro příslušné úřady vykonávají rutinní administrativu spojenou s vydáváním víz.⁴²

V roce 2009, kdy na Českou republiku dopadla ekonomická krize, se největším problémem v oblasti migrace stala situace pracovních migrantů. Nedokonalá legislativa, nejasná vize státní politiky a zavedená praxe v otázkách integrace cizinců na trh práce umožnily některým zaměstnavatelům, zejména agenturám práce, získávat výhody ze závislé situace zaměstnanců - cizinců a tak naplno využít levné pracovní síly i přes to, že v minulých letech došlo k legislativním změnám, které jsou vůči cizincům vstřícnější.

Ze strany legislativy došlo ke zrušení povolování získávání zaměstnanců ze zahraničí, byla zvýšena maximální doba platnosti povolení k zaměstnání a dále byl rozšířen okruh osob, které toto povolení nepotřebují vůbec. Ovšem v souvislosti s

---

⁴² Výroční zpráva 2008. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 31.8.2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bis.cz/n/2009-08-31-vyrocní-zprava-2008.html>.

okolnostmi, které jsou dány razantním úbytkem volných pracovních míst na základě probíhající hospodářské krize a jasnou strategií Úřadů práce preferovat cizince, kteří na území ČR již pobývají, před nově příchozími, se však tyto pozitivní legislativní změny do života cizinců příliš nepromítly. Nově byl zaveden i systém zelených karet, který se ale vzápětí z obdobných důvodů ukázal jako takřka nefunkční.

I přes snahu státu potírat porušování nebo obcházení Zákona v oblasti zaměstnávání cizinců nepřinesla očekávané výsledky. Přestože došlo ke zpřísnění legislativy v oblasti regulace a fungování agentur práce, kontrolní činnost státu byla nedostatečná. Naplno se nyní začal projevovat trend, kdy migranti přecházejí z režimu pobytu za účelem zaměstnání do pobytu za účelem podnikání, tento trend však pro cizince představoval pouze zdánlivé výhody. Předpokládá se, že cizinecká policie bude přistupovat k rušení pobytů u těchto cizinců, jelikož většina z nich fakticky vykonává činnost v zaměstnaneckém poměru.

Na základě zprávy Ministerstva vnitra ČR „*Zajištění bezpečnostní situace České republiky v souvislosti s propouštěním zahraničních pracovníků v důsledku hospodářské krize*“ z roku 2009, byly například zavedeny tzv. dobrovolné návraty, a to jak pro cizince v legálním postavení, tak i nově pro cizince s nelegálním pobytem. Tento projekt byl bohužel neúspěšný, protože cizinci, zadlužení v domovských státech, nejsou ochotni opustit Českou republiku ani za cenu nelegálního pobytu.

Vyskytly se i další problémy související s vyhošťováním cizinců – například s využitím readmisních dohod, se zajišťováním nezletilých cizinců v detenčních zařízeních nebo se zdravotním pojištěním cizinců. Pokračoval také klesající trend počtu žádostí o mezinárodní ochranu (1258 žádostí za rok 2009).

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra posiloval své pravomoce na úkor jiných resortů, ať již jde o získání části agendy integrace cizinců, rozhodování o

trvalých pobytech nebo zelených kartách, a neobešel se bez kritiky, založené na obavách z extrémní koncentrace moci u jediného odboru státní správy.

Na evropské úrovni došlo k důležitému vývoji. Stát se připravoval na transpozici návratové stejně jako sankční směrnice a vláda podpořila schválení směrnice o modrých kartách. Původně mělo dojít ke stěžejní novele cizineckého Zákona a souvisejících předpisů, ale ke změně legislativy doposud nedošlo.

6. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo mimo jiné potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že vstupem České republiky do Schengenského prostoru došlo ke změnám forem nelegální migrace a zvýšení trestné činnosti cizinců. Na základě výsledků práce lze konstatovat, že situace v oblasti legální a nelegální migrace vstupem ČR do Schengenského prostoru doznala značných změn. Vzhledem k tomu, že se ČR stala vnitřní zemí Schengenského prostoru, vymizelo klasické převaděčství přes státní hranici (formou přechodů přes státní hranice za využití převaděčů v kamionech, osobních automobilech nebo pěšky), naopak některé formy migrace zůstaly nebo se rozšířily. Tradiční způsob nelegální migrace zcela nevymizel, ale je oproti předchozímu období využíván jen minimálně. Organizátoři nelegální migrace v dnešní době využívají ČR spíše jako tranzitní zemi, kdy vzhledem k rozloze země nemusí nutně tuto migraci organizovat z našeho území a využívat spřátelených osob v ČR a z toho důvodu je tento způsob migrace často těžko odhalitelný. Organizátoři migrace se nyní obrátili k „legálnějším metodám, které byly využívány již dříve. Jde zejména o vyřizování některých typů víz (studijní, pracovní apod.), povolení pobytu na základě fiktivních sňatků nebo určení otcovství k občanu ČR, pozvání fyzických či právnických osob a migrace s využitím falešných nebo pozměněných dokladů.

Jako pozitivní vidím to, že struktura trestné činnosti cizinců se sice vzhledem k vymizení převaděčství a otevření hranic mírně změnila, k většímu nárůstu trestné činnosti ale oproti době před vstupem ČR do Schengenu nedošlo. Také bych rád poukázal na to, že v boji proti nelegální migraci je důležité vytvoření účinné politiky a účinných opatření. V procesu nakládání s nelegálními migranty je důležitá spolupráce se zeměmi původu a tranzitu (Systém tzv. Dublinského řízení). Členské státy Evropské unie by se měly zaměřit na účinné navracení nelegálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Upřednostňován by měl být dobrovolný návrat, přičemž je jasné, že v případě potřeby by bylo třeba použít represivních prostředků k vynucení návratu. Pro tyto účely je třeba vpracovat komplexní přístup k navracení a zpětnému přebírání osob, je třeba zintenzívnit spolupráci se zeměmi původu a zeměmi tranzitu. Dalším důležitým

bodem je zpřísnění sankcí vůči zaměstnavatelům, kteří nelegálně využívají levných pracovních sil zejména z východního bloku.

Je třeba se také zaměřit na integraci cizinců, jak v oblasti sociální, tak v oblasti ekonomické. Otázkou je, jak více využít „lidský kapitál“ imigrantů. Prvořadým cílem by mělo být využití jejich původní kvalifikace v zemi jejich původu a sekundárním pozitivem v tomto uplatnění by byla i eliminace nelegálního zaměstnávání v těch několika oblastech, kde je nedostatek domácích pracovních sil a jsou zde zaměstnávání cizinci bez potřebných vědomostí a praxe.

Jinou otázkou jsou problémy vzniklé při trestné činnosti cizinců. Východisko vidím jak v preventivních opatřeních, co se týká jednotlivců, tak v represivních opatřeních k potírání organizovaného zločinu. Jelikož se často jedná o mafie a nebezpečné kriminální živly, je zde důležitá důsledná činnost Policie a příslušných úřadů k eliminaci této těžké kriminální činnosti. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, že každá komunita je zaměřena na různé druhy kriminality, není možné opatření paušalizovat, a je třeba ke každému případu přistupovat individuálním způsobem. V oblasti prevence kriminality cizinců bych navrhl komplex sociálních a situačních opatření, jejichž cílem by bylo snižování kriminality, zapojování problémových skupin cizinců do života většinové společnosti a zvyšování povědomí veřejnosti o metodách ochrany před trestnou činností. Důležitá by měla přitom být úzká spolupráce všech organizací, jejichž cílem je prevence kriminality – např. orgány města, Policie ČR, Městská policie apod. K sociální prevenci by bylo ale třeba zapojit další subjekty, především nestátní neziskové organizace, občanské iniciativy, podniky, média a samotné obyvatele města.

Tato práce může být v praxi využita jako metodická příručka pro příslušníky Služby cizinecké Policie, zejména pro Skupiny dokumentace a Skupiny pro podporu výkonu služby, které jsou organizačním článkem každého oblastního ředitelství Služby cizinecké policie.

7. Klíčová slova

MIGRANT

NELEGÁLNÍ MIGRACE

CIZINEC

INTEGRACE

8. Seznam použitých zdrojů:

- 1) ADÁMKOVÁ, Alena Schengenský prostor. In *Evropská unie*. Praha : Český rozhlas, 24.11.2008 [cit. 2010-04-26]. Dostupné z WWW: <http://www.rozhlas.cz/evropskaunie/schengen/_zprava/518581>.
- 2) DRBOHLAV, Dušan: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů*. Praha : Karolinum, 2008. 310 s. ISBN 978-80-246-1552-3.
- 3) HŘEBÍKOVÁ, I. KURŽEJA, J. *Správní řízení na úseku pobytu cizinců*. 1. vyd. Praha: PAČR, 2006. 196 s. ISBN 80-7251-227-7
- 4) Informace o stavu organizovaného zločinu na území ČR v roce 2000. In *Informace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2000 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: http://www.darius.cz/ag_nikola/mv.html.
- 5) Ministerstvo práce a sociálních věcí Nelegální zaměstnávání cizinců. In *Aktuální události*. Praha : Ministerstvo práce a sociálních věcí, 13.1.2010 [cit. 2010-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/8087>.
- 6) Nelegální migrace cizinců. In *Český statistický úřad*. Praha : Český statistický úřad, 2008 [cit. 2010-03-31]. Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_nelegalni_migrace.
- 7) Schengenská prováděcí úmluva ze dne 14.6.1985 ve znění pozdějších novel a server www.rozhlas.cz/evropskaunie/Schengen/_zprava/518581
- 8) Výroční zpráva 2000. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 1.6.2001 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bis.cz/n/2001-06-01-vyrocní-zprava-2000.html>.
- 9) Výroční zpráva 2001. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 4.6.2002 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bis.cz/n/2002-06-04-vyrocní-zprava-2001.html>.
- 10) Výroční zpráva 2008. In *Bezpečnostní informační služba*. Praha : Bezpečnostní informační služba, 31.8.2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW:<http://www.bis.cz/n/2009-08-31-vyrocní-zprava-2008.html>.

- 11) Výroční zpráva o mezinárodní ochraně za rok 2009. In *Azyl, migrace a integrace*. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2009 [cit. 2010-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/azyl-migrace-a-integrace.aspx>.
- 12) Zádka, Zdeněk: *Problematika provádění pobytové kontroly cizinců na území ČR* : bakalářská práce. České Budějovice, 2009. 43s. Policejní akademie ČR. vedoucí práce JUDr. Jan Kuržej
- 13) Zákon č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně Zákona o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- 14) Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR ve znění pozdějších předpisů a novel
- 15) Zákon č. 161/2006 Sb., kterým se mění Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých Zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

9. Přílohy

- 1) Evropou volnou cestou
- 2) Dotazník pro kvantitativní výzkum – česká verze
- 3) Dotazník pro kvantitativní výzkum – rakouská verze

JEDETE DO NĚMECKA ČI RAKOUSKA? Nebo těmito státy pouze projíždíte?

Česká republika je od 21. prosince 2007 součástí schengenského prostoru. Na svých pozemních hranicích proto neprovádí hraniční kontroly. Bezpečnost a veřejný pořádek jsou zajištěny státními bezpečnostními složkami a celní službami, které jsou doplněny o nástroje schengenské spolupráce.

Německo a v menší míře i Rakousko po rozšíření Schengenu zavedlo vlastní kompenzační opatření a ve svém příhraničí provádí ve zvyklé míře mobilní policejní-hraniční kontroly. Při svých cestách proto počítejte i s tím, že se můžete stát předmětem kontrol, a to i bez toho, že byste se dopustili nějakého přestupku. Německá i rakouská legislativa se od té doby v mnoha ohledech již poskytuje policiím větší pravomocí.

NEZAPOMĚTE, ŽE...

- každý schengenský stát má právo a do určité míry i povinnost provádět kontrolní aktivity ze účelem zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku na svém území

NĚMECKÉ KONTROLY

- mohou provádět i policejní/celníci v chůzi
- nezvyšují důvodné podezření
- mohou být provedeny kdykoliv a kdekoliv

Co byste měli také vědět...

- nesmíte převážet nože s čepem delší 12 cm
- zakázán je převoz pyrotechniky používané na silnicích

Jaké máte právo?

- Žádáte prohlášení příslušnosti k (spolkové či zemské) polici/celní správě.
- Půjčte se na důvod kontroly.
- Při prohlášení zavazadel žádáte o písemné potvrzení o provedení kontroly (zsv. Durchsuchungsbefundung) včetně jejího důvodu (pokud policie není povinna vyhovět).

RAKOUSKÉ KONTROLY

- výrazně speciální pozornost dodržování pravidel silničního provozu a technické způsobilosti vozidel

Co byste měli také vědět...

- režimní voze je povinná a musí být v dohledu řidiče
- policisté mohou při nezpracování pokuty odebrat cestné věci do zátěvy či zadržet vozidlo

Jaké máte právo?

- Žádáte polici/celníka o předložení služebního listu.
- Půjčte se na důvod a účel kontroly.
- Pokud je přestupkem a pokutu neochotíte, oznámte, že neochotíte a hodláte se proti němu odvolat u místně příslušného hejtmanského požadovatelů Štátu zapsat- ta a tím, že nepřijímá pokutu, ale soud (zsv. vorläufige Sicherheitsleistung) ve výši pokuty.

EVROPOU
VOLNOU
CESTOU

Jak postupovat?

- **Dodržujte předpisy:** neposkytujte pro kontrolu důvod; ujistěte se, že nepřevézte zakázané předměty a ani jiným způsobem neporušujete pravidla sousedního státu.
- **Podrobit se kontrolám:** případně odmítnutí je legitimním důvodem pro vaše zadržání a převoz na policejní stanici.
- **Požádajte kontrolujícího o předložení průkazu:** policisté i celníci mají povinnost prokázat svoji příslušnost k polici/celní správě – často je však tato povinnost vězněna na vyžádání ze strany kontrolované osoby.
- **Prozradte-li si služební číslo polici/celníka, název a čas kontroly,** pokud se vám zdá, že rozleh kontrolu, a případním způsobem jejího provedení předejít úctnou mez.
- **Požádajte o kopii na nezávislý orgán,** pokud si budete chtít stěžovat na způsob provedení kontroly.
- **Informujte ministratru vnitra:** pošlete na nejdelšíhým popě své zkušenosti z kontroly na machotko@mvr.cz.
- **Pokud se ocitnete v nouzi,** využijte sílu uvedených kontaktů:

Česká republika:
Policie: 158

Německo:
Policie: (+49) 110
Konzulární služba pro české občany v nouzi: (+49) 170 247 98 06

Rakousko:
Policie: (+43) 133
Diplomatická pohotovost pro české občany v nouzi: (+43) 876 646 21 61

Evropská služba:
112

Více o pravidlech kontrol: www.mvr.cz

Měsíčník vnitra listopad 2009

Příloha č. 2

Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Michael Školka a jsem studentem Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, studijní obor Ochrana obyvatelstva. Pro bakalářskou práci na téma "**Problematika pobytu, nelegální migrace a trestné činnosti cizinců po vstupu ČR do Schengenského prostoru na území Jihočeského kraje**" potřebuji provést kvantitativní výzkum týkající se dané problematiky. Proto si Vás dovoluji požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je zcela anonymní. Výstupy z dotazníku budou použity pro zpracování bakalářské práce. Dotazník je zaměřen na zjištění Vašeho profesionálního názoru na migraci cizinců po vstupu do Schengenu.

Chci požádat každého z Vás, kdo bude ochoten tento dotazník vyplnit a pomoci mi tak při zpracování podkladů pro mou práci, aby si pozorně přečetl každou otázku a na tuto pravdivě odpověděl. Vyhovující odpověď prosím zaškrtněte.

Děkuji Vám za vyplnění a tím za pomoc při provádění výzkumu k mé bakalářské práci.

Michael Školka

DOTAZNÍK PRO VÝZKUM NELEGÁLNÍ MIGRACE

Česká republika

- 1) Myslíte si, že se formy migrace do České republiky po jejím vstupu do Schengenského prostoru změnilo?

ANO
NE
NEVÍM

- 2) Vnímáte práci Policie ČR z hlediska odhalování nelegální migrace jako dostatečné?

ANO
NE
NEVÍM

- 3) Myslíte si, že společné česko-německé (česko-rakouské) policejní hlídky přispívají svou činností k odhalování nelegální migrace?

ANO
NE
NEVÍM

- 4) Myslíte si, že vstupem České republiky do Schengenu došlo s otevřením hranic a volného pohybu osob ke zvýšení trestné činnosti a kriminality v ČR?

ANO
NE
NEVÍM

- 5) Vnímáte přítomnost cizinců v České republice po jejím vstupu do Schengenu intenzivněji?

ANO
NE
NEVÍM

6) Volný pohyb osob mezi státy = Zvýšená bezpečnostní rizika.

ANO

NE

NEVÍM

7) Myslíte si, že české firmy využívají více „levných pracovních sil z východní oblasti“ po vstupu České republiky do Schengenu?

ANO

NE

NEVÍM

8) Myslíte si, že jsou právní předpisy upravující pobyt, zaměstnání a jiné aktivity cizinců v ČR dostatečné?

ANO

NE

NEVÍM

DER FRAGEBOGEN FÜR ERFORSCHUNG ILLEGALE
MIGRATION
Österreich

1) Bedeutet für Sie Eintritt der Tschechische Republik in Schengenraum Steigerung der Sicherheitsrisiko?

(Znamená pro Vás vstup České republiky do Schengenu zvýšení bezpečnostních rizik)

- JA
- NEIN
- ICH WEISS NICHT

2) Wahrnehmen Sie bisherige internationale Zusammenarbeit wie ausreichende?

(Vnímáte dosavadní mezinárodní spolupráci jako dostatečnou)

- JA
- NEIN
- ICH WEISS NICHT

3) Hat sich die Kriminalität nach dem Eintritt der Tschechische Republik in Schengenraum bei Grenzgebiet Österreich gehoben?

(Zvýšila se kriminalita po vstupu České republiky do Schengenu v příhraničních oblastech Rakouska)

- JA
- NEIN
- ICH WEISS NICHT

4) Meinen Sie, dass gemeinsame polizeiliche tschechische-österreichische Streifen für Endhüllen die Kriminalität und Illegale Migration Beitrag haben ?

(Myslíte si, že společné policejní česko-rakouské hlídky jsou přínosem pro odhalování kriminality a nelegální migrace)

- JA
- NEIN
- ICH WEISS NICHT